

Преброяване 2021

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

**Преброяване на населението и жилищния фонд в
Република България**

7 септември - 10 октомври 2021 година

ДОКЛАД

**За организацията и провеждането на преброяване на
населението и жилищния фонд в Република
България през 2021 година**

Докладът е разработен в изпълнение на § 4, т.1 от Заключителните разпоредби на Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г., обн., ДВ, бр. 20 от 8.03.2019 г., изм., ДВ, бр. 109 от 22.12.2020 г. (ЗПНЖФ2021).

СОФИЯ, 2022

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	5
II. ИСТОРИЯ И ТРАДИЦИИ НА ПРЕБРОЯВАНИЯТА В БЪЛГАРИЯ	5
III. НОРМАТИВНА БАЗА НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2021	6
1. Национална законодателна рамка.	6
2. Европейска законодателна рамка	7
3. Други приложими документи.....	7
IV. ОБЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ	8
V. ОРГАНИ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО	9
1. Националният статистически институт (НСИ).....	9
2. Централната комисия по преброяването (ЦКП).....	9
3. Областните преброителни комисии.....	10
4. Общинските преброителни комисии	10
5. Териториалните статистически бюра.....	10
VI. РЕФЕРЕНТНА ДАТА (КРИТИЧЕН МОМЕНТ)	10
VII. ЕТАПИ ПРИ ПОДГОТОВКАТА И ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2021	12
1. Подготовка на Закон и Програма на преброяване на населението и жилищния фонд в Република България	12
2. Разработване на методологията и инструментариума на преброяването....	12
3. Пробно преброяване.....	15
3.1. Цел на пробното преброяване	15
3.2. Избор на населените места	15
3.3. Подготовка и организация.	16
3.4. Електронно пробно преброяване	19
3.5. Медийна кампания	21
4. Предварителен обход за събиране на геореферирана информация за жилищния фонд ²²	
4.1. Специфични цели (задачи) и подготовка на предварителния обход:	22
4.2. Базови данни, използвани за осъществяване на дейностите по обхода	24
4.3. Единици на наблюдение	25
4.4. Методи за събиране/актуализиране на информацията.....	26

4.5.	Валидиране на информацията от теренната работа на регистраторите	26
4.6.	Резултати от етапа на предварителния обход	26
5.	Райониране на територията на страната на преброителни участъци и контролни райони.....	27
5.1.	Цел	27
5.2.	Методология	28
5.3.	Резултати	29
5.4.	Преброителни списъци и схеми на ПУ	30
6.	Кампания по набиране на преброители и контрольори	31
7.	Обучения	35
7.1.	Обучение на обучители.....	35
7.2.	Обучение на преброители и контрольори	35
7.3.	Обучение за информационна и мрежова сигурност и опазване на личните данни.	36
7.4.	Методологическо обучение за работа в подпомагащия център на НСИ.....	36
8.	Логистика.....	36
8.1.	Преброителни материали.....	36
8.2.	Договори и приемо-предавателни протоколи.....	37
8.3.	Осигуряване на помещения.....	37
9.	Електронно преброяване.....	38
10.	Преброяване с преброител	41
10.1.	Провеждане	41
10.2.	Приемане и въвеждане на преброителните материали.....	44
10.3.	Резултати	44
11.	Извадкови изследвания	48
11.1.	Извадкови изследвания на раждаемостта и миграцията.....	48
11.2.	Изследване на Бюджета на времето на населението.....	48
11.3.	Контролни изследвания.....	48
VIII.	ОБРАБОТКА, ВАЛИДИРАНЕ И КОДИРАНЕ НА МИКРОДАННИ	49
1.	Оценка на обхвата и качеството на събраната информация	49
2.	Въвеждане и обработка на микроданни	50
IX.	ТЕХНИЧЕСКО И КОМУНИКАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ.....	50
1.	ИС „Преброяване“	50
2.	Информационен сайт на НСИ	51
3.	Подпомагащ център.....	51
4.	Допълнителни пощенски кутии	52

5.	Подпомагащи центрове и временни преброителни пунктове.....	52
6.	Алтернативни варианти за попълване на преброителната карта	53
7.	Приложение „Временно присъстващи лица“	53
8.	Преброяване на лицата, пребиваващи извън страната по поръчение на българската държава, нейните органи и организации, както и членовете на техните семейства.....	53
X.	МЕДИЙНА КАМПАНИЯ	53
1.	Подготовка.....	53
2.	Основни партньорства в рамките на кампанията	54
3.	Обществени поръчки и договори	54
4.	Развитие на информационната кампания	55
5.	Основни комуникационни канали	55
6.	Съставни части на кампанията.....	56
7.	Резултати от комуникационната кампания	63
XI.	РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ПУБЛИКУВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРЕБРОЯВАНЕ 2021	66
XII.	ПОВЕРИТЕЛНОСТ НА ДАННИТЕ И ОПАЗВАНЕ НА ТАЙНАТА.....	67
XIII.	ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	68

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета и на Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г., обн., ДВ, бр. 20 от 8.03.2019 г., изм., ДВ, бр. 109 от 22.12.2020 г. (ЗПНЖФ2021), от 7 септември до 10 октомври 2021 г. се проведе 18-ото преброяване в страната.

Преброяването на населението и жилищния фонд е част от дейността на Националната статистическа система и Европейската статистическа система. То осигурява надеждна и изчерпателна информация за броя и характеристиките на населението и жилищния фонд на страната към определен момент, но резултатите от него се използват през целия период до следващото преброяване. Преброяването е източник на информация по определени социални, демографски и икономически признаци на ниско териториално ниво и подгрупи от населението. То е единственият изчерпателен източник на данни за домакинствата и семействата в страната.

Съгласно Регламент (ЕС) 2017/712 държавите - членки на Европейския съюз (ЕС), трябва да проведат изчерпателни преброявания на населението и жилищния фонд през 2021 година.

Република България, като част от Европейския съюз, е задължена да представи на Европейската комисия (Евростат) изчерпателни данни за населението, покриващи определени демографски, социални и икономически характеристики на лицата, семействата и домакинствата, както и за жилищния фонд на национално, регионално и местно равнище. Предоставяйки събраните данни, България ще осигури качествена информация, необходима за разработването и подобряването на регионалните и социалните политики и политиките в областта на околната среда, влияещи върху конкретни сектори на Общността.

Получените от преброяването данни ще бъдат основа за вземане на информирани управленски решения, както и разработване на стратегии и конкретни национални и регионални секторни политики от централните и местните органи на управление в страната. Подробната информация относно жилищния фонд ще бъде в подкрепа на различни дейности, като насърчаването на социалното включване и мониторинга на социалното сближаване на регионално равнище или опазването на околната среда и насърчаването на енергийната ефективност.

II. ИСТОРИЯ И ТРАДИЦИИ НА ПРЕБРОЯВАНИЯТА В БЪЛГАРИЯ

Преброяване 2021 е 18-ото поред преброяване на населението и жилищния фонд в историята на страната.

Веднага след Освобождението в Третата българска държава възниква потребността от данни за населението. Началото на преброяванията на населението в Княжество България е поставено със Закон за общото преброяване на народа в Княжество България от 13 декември 1880 година, като първото преброяване на населението е осъществено към 1.01.1881 година (в някои източници датата е 31.12.1880 година). През май 1880 г. е проведено преброяване на населението и в Източна Румелия, което поради получените неточни резултати (по различни причини) се смята за неуспешно. През 1884 г. населението на Източна Румелия е преброено отново. Съединението на Княжество България с Източна Румелия през 1885 г. е причина за провеждане на второто преброяване към 31.12.1887 година. Така са обхванати промените в броя и структурите на населението, породени от Съединението. Ново преброяване е проведено към 31.12.1892 година.

В края на XIX век Международният статистически институт одобрява набор от правила за провеждане на преброяване на населението и представяне на резултатите. Тези правила са в основата на изработения през 1897 г. специален Закон за преброяване на населението, сградите и домашния добитък в Княжество България. В съответствие с този закон се извършват четвъртото преброяване, проведено към 31.12.1900 г., и преброяванията през първата половина на XX век. Някои от клаузите на закона са актуални и днес.

През първата половина на XX век преброявания са проведени към 31 декември 1905, 1910, 1920, 1926, 1934 и 1946 г., а през втората половина - към 1.12.1956, 1.12.1965, 2.12.1975, 4.12.1985 и 4.12.1992 година.

Някои от преброяванията през XX век отразяват големите социално-икономически и политически промени, настъпили в страната. Преброяването в края на 1910 г. се извършва след обявяването на независимостта на България през 1908 година. Преброяванията през 1920 и 1946 г. се провеждат непосредствено след края на двете световни войни. В края на 1992 г. преброяването се провежда по време на дълбоки трансформации във всички сфери на обществото и съвпада с началните етапи на развитие на явления и процеси, свързани с прехода от централизирана планова икономика към пазарна икономика.

От началото на XXI век са проведени две преброявания в съответствие със специално разработени закони. Преброяването към 1.03.2001 г. промени традицията преброяванията в България да се провеждат в края или в началото на декември. То се извърши по време на кандидатстването на България за членство в Европейския съюз и неговата програма беше хармонизирана с програмата на преброяванията в държавите - членки на ЕС, и препоръките на ООН.

При седемнадесетото преброяване към 1.02.2011 г. в България за първи път беше използван комбиниран метод на провеждане на преброяването - електронно и класическо (с преброители на терен). Над 40% от населението на страната се възползва от възможността да се преброи чрез интернет. Големият интерес към електронното преброяване беше провокиран от бързото развитие и все по-нарастващото влияние на информационните технологии в обществото. Това преброяване беше организирано и проведено в пълно съответствие с европейските регламенти и националното законодателство в областта. Получените данни са напълно съпоставими с другите държави - членки на Европейския съюз, и са част от данните за Европа и света.

Последното преброяване на населението използва опита от предходното преброяване през 2011 г. и приложи отново комбиниран метод за събиране на информация - електронно и класическо. Наред с това беше разработена изцяло нова концепция за подготовка и организация на изследването, базирана върху пространствени данни и информация. За първи път рамката на преброяването беше основана на географски координати за местоположение на обектите на преброяване. За целта бе включен нов етап в организацията, т. нар. „предварителен обход“ за събиране на географски координати на терен с помощта на мобилни устройства. Също така за първи път в методологията на електронното преброяване беше добавена възможност за посочване на локация на преброяваните жилища от самите лица. За първи път бяха използвани и следните услуги и данни:

- Системата за междурегистров обмен на справочна и удостоверителна информация (Regix);
- Пълно копие на кадастрална карта и кадастрални регистри;
- Уеб услуги (WMS) за географски изображения;
- Националната ортофото карта на страната.

III. НОРМАТИВНА БАЗА НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2021

Преброяване 2021 се провежда в изпълнение и при спазване на разпоредбите на обща и специфична национална и европейска законодателна рамка.

1. Национална законодателна рамка.

Закон за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 година (ЗПНЖФ2021) - урежда подготовката, организацията и провеждането на преброяването; определя органите на преброяването и техните функции, обектите и единиците на наблюдение и данните, които ще се съберат за тях; установява общите правила за провеждане на преброяването, опазване на поверителността и разпространението на резултатите.

Закон за статистиката - урежда обществените отношения, свързани със статистическата дейност по разработването на методологията и планирането на статистическите изследвания, получаването, събирането, обработването, съхраняването на индивидуални данни и статистическа информация, анализирането, предоставянето и разпространението на статистическа информация.

Закон за защита на личните данни - урежда защитата на правата на физическите лица при обработването на лични данни. Той гарантира неприкосновеността на личността и личния живот чрез осигуряване на защита на физическите лица при неправомерно обработване на свързаните с тях лични данни.

Закон за електронното управление - урежда дейността на административните органи при работа с електронни документи, предоставянето на административни услуги по електронен път и обmena на електронни документи между административните органи.

2. Европейска законодателна рамка

Европейското законодателство гарантира съпоставимостта на данните от провежданите в държавите членки преброявания на населението и жилищния фонд и дава възможност за извършването на надеждни сравнения на равнище ЕС.

Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г. относно европейската статистика - установява правна рамка за разработването, изготвянето и разпространението на европейска статистика.

Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно преброяването на населението и жилищния фонд - определя основните обекти, дефиниции и теми; източниците и методите за събиране на данни, както и срока за предоставянето на окончателни, проверени и обобщени данни и метаданни от държавите - членки на Евростат - до 27 месеца от края на референтната година.

Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/543 на Комисията за определяне на правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно преброяването на населението и жилищния фонд по отношение на техническите спецификации на темите и на техните разбивки - осигурява сравнимостта на събираната от страните информация чрез установяване на единни теми и разпределения.

Регламент (ЕС) 2017/712 на Комисията за определяне на референтната година и програмата за статистическите данни и за метаданните за преброяването на населението и жилищния фонд, както е предвидено в Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета.

Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/881 на Комисията за прилагане на Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно преброяването на населението и жилищния фонд по отношение на условията и структурата на докладите за качеството и техническия формат за предаването на данни и за изменение на Регламент (ЕС) № 1151/2010.

Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1799 на Комисията за започване на временно пряко статистическо действие за разпространение на избрани теми от преброяването на населението и жилищния фонд от 2021 г., геокодирани към координатна мрежа от 1 км².

Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните).

3. Други приложими документи

При разработването на националната и европейската правна рамка са взети предвид препоръките на Конференцията на европейските статистици (КЕС) за провеждане на

преброяването на населението и жилищния фонд и глобалните препоръки на Статистическата комисия на ООН в Ню Йорк.

Основната цел на препоръките е да предоставят насоки и помощ на страните при планирането и изпълнението на преброяването и да улеснят и подобрят съпоставимостта на данните между страните чрез хармонизиране на понятия, определения и класификации.

Препоръките са приети на 63-тата пленарна сесия на КЕС и се използват като обща рамка за Програмата на Европейския съюз за преброяването на населението и жилищния фонд през 2021 година. При разработването им са взети под внимание измененията в глобалните препоръки за провеждане на преброяванията на Статистическата комисия на ООН.

IV. ОБЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ

Преброяване 2021 се осъществява при спазване на Принципите на Кодекса на европейската статистическа практика:

- **Професионална независимост** - професионалната независимост на статистическите органи от други политически, регулаторни или административни служби и органи, както и от частния сектор гарантира надеждността на европейската статистика.
- **Мандат за събиране на данни** - статистическите органи имат ясен законен мандат да събират информация за целите на европейската статистика. Администрациите, предприятията и домакинствата, както и широката общественост, могат да бъдат задължени по закон да позволят достъп до данни или да предоставят данни за целите на европейската статистика по искане на статистическите органи.
- **Ангажимент за осигуряване на качество** - статистическите органи са ангажирани по отношение на качеството. Те систематично и редовно определят силните и слабите страни с цел непрекъснато усъвършенстване на качеството на процесите и продуктите.
- **Статистическа поверителност** - гарантира личната неприкосновеност на субектите, които предоставят данни (домакинства, предприятия, администрации и други респонденти), поверителността на информацията, която те предоставят, и използването на информацията единствено за статистически цели.
- **Безпристрастност и обективност** - статистическите органи разработват, изготвят и разпространяват европейска статистика при зачитане на научната независимост и по обективен, професионален и прозрачен начин, при който всички ползватели са равнопоставени.

Преброяване 2021 се осъществява при спазване на общите принципи и статистическите препоръки на Конференцията на европейските статистици за провеждане на преброяването на населението и жилищния фонд и глобалните препоръки на Статистическата комисия на ООН в Ню Йорк:

- **Индивидуално преброяване** - за всеки обект на преброяване се събират индивидуални характеристики, които могат да бъдат комбинирани помежду си.
- **Едновременност** - данните, получени за лицата и жилищния фонд, се отнасят към един общ, предварително избран момент (критичен момент). В случая - 0.00 часа на 7 септември 2021 година.
- **Универсалност** - получените данни по време на преброяването се отнасят към ясно разграничени територии в рамките на страната. То обхваща всички лица, жилищни сгради и жилища, намиращи се в рамките на определена административно-териториална или териториална единица в страната в определен критичен момент. Данните, получени от преброяването, следва да бъдат валидирани чрез контролно изследване на обхвата.
- **Детайлност и изчерпателност** - данните, получени от преброяването, трябва да съдържат географски характеристики за принадлежност на единиците - обект на преброяване, на възможно най-ниско териториално ниво и при най-малките подгрупи от населението.

- **Периодичност** - преброяването се провежда през равни интервали от време с цел получаване на съпоставима и последователна информация. Този интервал е десетгодишен.
- **Декларативност** - при предоставяне на данните лицата имат свобода сами да посочат отговорите, които са в преброителната карта. Недопустима е намесата както от страна на преброителите, така и от други лица, включително и от членове на същото домакинство. Преброителите регистрират точно посочените от лицата отговори.
- **Конфиденциалност** - изискването за опазване на тайната и защита на индивидуалните данни е ключов принцип във всяка една от фазите на преброяването.

При събиране на данни относно етнокултурни характеристики и здравен статус на населението освен горепосочените се спазват и принципите на:

- **Самоопределение** - лицата трябва да имат възможност да се самоопределят според собствените си виждания, като трябва да се осигури и възможност за отворен отговор.
- **Доброволност** - лицата трябва да имат възможността да посочат отговори „не мога“ или „не желая да се самоопределя“.

V. ОРГАНИ НА ПРЕБРОЯВАНЕТО

В съответствие с чл. 5 от ЗПНЖФ2021 органите, които осъществяват преброяването, са:

1. Националният статистически институт (НСИ)

Националният статистически институт осигури общото ръководство и единна методология на подготовката и провеждането на преброяването на територията на Република България. Разработи Програма на преброяването на населението и жилищния фонд през 2021 година. Разработи статистическия инструментариум за провеждане на преброяването и организира отпечатването и разпространението му. Разработи комуникационна стратегия и проведе национална разяснителна кампания за информиране на населението за целите и задачите на преброяването. Организира и проведе обучението на органите на преброяването, контролорите и преброителите.

2. Централната комисия по преброяването (ЦКП)

В изпълнение на чл. 7, ал. 4 от ЗПНЖФ2021 със Заповед Р-68/15.05.2019 г. министър-председателят на Република България назначи Централна комисия по преброяването в състав от 19 члена с председател - председателят на НСИ, заместник-председател - изпълнителният директор на НСОРБ, и секретар - главният директор на ГД ГРАО при МРРБ.

В състава на Централната комисия по преброяването участваха представители на държавни органи и ведомства, които създават и поддържат регистри или бази данни, съдържащи информация за обектите на преброяването, Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ), неправителствени организации, средствата за масово осведомяване и академичната общност. Централната комисия по преброяването извърши огромна по обем и значение работа във всички етапи, през които премина това най-голямо по обхват и съдържание статистическо изследване.

На своите заседания ЦКП обсъди и прие инструментариума на преброяването, като отрази необходимите промени в него на основата на резултатите от пробното преброяване през април 2020 година. Бяха приети и набор от инструкции и указания за работата на останалите органи на преброяването - областни и общински преброителни комисии и преброители и контролори, както и план-графици за дейностите през отделните етапи на преброяването. Бяха обсъдени и приети и решения свързани с разпространението на COVID-19. Изключително ефективна беше работата на комисията при съдействие за организирането и провеждането на преброяване на специфични категории лица в специализирани институции, проверките на преброители и контролори, осигуряването на необходимата информация от административни регистри, както и осигуряването на реда по време на провеждане на преброяването.

3. Областните преброителни комисии

В изпълнение на чл. 9, ал. 1 от ЗПНЖФ2021 в периода 1 - 15 май 2020 г. с писмо от председателя на НСИ до областните управители беше поставено началото на създаването на областни преброителни комисии. По предложение на областните управители и директорите на Териториалните статистически бюра бяха създадени 28 областни преброителни комисии. В състава на областните преброителни комисии бяха включени представители на: областната администрация; общините в областта; териториалното статистическо бюро; териториалните звена на централната администрация. Всяка областна комисия се председателстваше от заместник областен управител на съответната област.

Под ръководството на областните комисии беше създадена цялостната организация за изпълнение на дейностите по преброяването на територията на съответната област. Областните комисии оказаха активно съдействие за провеждане и контрол на преброяването и спазването на законовата рамка и съдействаха на общинските преброителни комисии при всички техни дейности. При приключване на преброяването областните комисии приеха докладите на общинските преброителни комисии, изготвиха и приеха докладите за провеждането на преброяването в областта и за приемането на резултатите от преброяването и прекратиха своята дейност до края на ноември 2021 година.

4. Общинските преброителни комисии

В изпълнение на чл. 10, ал. 1 от ЗПНЖФ2021 в периода 1 - 15 май 2020 г. с писмо от председателя на НСИ до кметовете на общини беше поставено началото на създаването на общински преброителни комисии. По предложение на кметовете на общини и райони и директорите на ТСБ бяха създадени 302 общински преброителни комисии. За градовете София, Пловдив и Варна, в които са обособени административни райони, се създадоха районни комисии по преброяването със статут на общински преброителни комисии и с присъщите им функции и задачи. В състава на общинските преброителни комисии влизаха двама представители на общинската администрация, най-малко един представител на кметствата, както и представител на НСИ. Представителите на общинската администрация и кметствата се определяха от кмета на общината или на района, а представителите на НСИ - от директора на ТСБ. Общинските преброителни комисии се председателстваха от секретаря на общината или на района.

В периода на функционирането си всяка от общинските комисии проведе по минимум четири заседания. Общинските преброителни комисии работиха изключително активно и отговорно по време на подготовката и провеждането на преброяването. Решаващо беше съдействието, оказано от тях, за организирането на кампанията по набиране на преброители и контрольори, провеждането на обучението им, осъществяването на контрол по провеждане на преброяването и осигуряването на помещения. Приемането на преброителните документи също премина при стриктна организация и в много кратки срокове. Всички доклади за представяне на резултатите от преброяването в общините бяха изготвени в срок, след което общинските комисии прекратиха дейността си.

5. Териториалните статистически бюра

Териториалните статистически бюра отговаряха за общата организация и методологическото ръководство на преброяването на територията на съответните области. Под тяхното непосредствено ръководство се извършиха дейностите по предварителния обход, набирането и обучението на преброители и контрольори, проверките за хода на преброяването, приемането на преброителните материали и въвеждането на информацията от хартиените преброителни карти.

VI. РЕФЕРЕНТНА ДАТА (КРИТИЧЕН МОМЕНТ)

На 21 февруари 2019 г. 44-тото Народно събрание прие Закон за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 година (обн., ДВ, бр. 20 от 8.03.2019 година) (ЗПНЖФ2021).

В съответствие с приетия закон референтната дата (критичният момент) на Преброяване 2021 трябваше да бъде 0.00 часа на 22 януари 2021 година. Преброяването трябваше да се проведе, както следва:

- чрез онлайн електронна преброителна карта от 0.00 часа на 22 януари 2021 г. до 24.00 часа на 31 януари 2021 година;
- чрез посещение на домакинствата от преброител от 8.00 часа на 1 февруари 2021 г. до 20.00 часа на 15 февруари 2021 година.

Във връзка с влошената епидемична обстановка в страната в края на 2020 г. и неяснотата относно развитието на заболяемостта в началото на 2021 г. Народното събрание на Република България прие Закон за изменение и допълнение на ЗПНЖФ2021. Изменението на Закона беше прието на 17 декември 2020 г. (обн., ДВ, бр. 109 от 22 декември 2020 г.) и предостави правомощия на Министерския съвет да вземе решение за промяна на срока по ал. 2 и критичния момент на преброяването при обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка.

На основание чл. 3, ал. 4 от Закона за изменение и допълнение на Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г. и във връзка с продължаващата епидемична обстановка в страната с Решение № 61 от 21.01.2021 г. на Министерския съвет беше определен нов критичен момент и период за провеждане на Преброяване 2021.

НСИ разработи и предложи три варианта за нови дати на преброяване, придружени със SWOT анализ. Вариантите бяха направени при отчитане на ангажираността на органите на преброяване, дали населението е стационарно в предлагания период, отражението върху качеството на данните и други фактори.

За критичен момент беше определен 0.00 часа на 7 септември 2021 г., а периодът беше променен, както следва:

- преброяване чрез онлайн електронна преброителна карта от 0.00 часа на 7 септември 2021 г. до 24.00 часа на 17 септември 2021 година;
- преброяване чрез посещение на домакинствата от преброител от 8.00 часа на 18 септември 2021 г. до 20.00 часа на 3 октомври 2021 година.

Изменението в критичния момент и периода за провеждане се отрази на всички етапи от подготовката и организацията на Преброяване 2021.

Електронното преброяване стартира на 7 септември в 0.00 часа. В периода от 7 до 9 септември информационният сайт, през който се достъпва системата, беше атакуван нееднократно с огромен зловреден трафик, като това затрудни изключително достъпа до приложението за въвеждане на данни, което доведе до спад на желаещите да се преброят електронно. В резултат на това към 13 септември в системата бяха регистрирани 276 035 лица и бяха преброени 560 787 души, или едва 8% от населението на страната¹.

С оглед на изпълнение на задълженията си по ЗПНЖФ2021 и с цел осигуряване на пълен обхват на преброяването населението председателят на Националния статистически институт предложи и Министерският съвет прие Решение № 676 от 17 септември 2021 г., с което се удължи срокът на електронното преброяване до 30 септември 2021 г., като периодът на преброяването с преброител не беше променен.

Удължаването на срока до 30 септември и паралелното провеждане на електронното преброяване и преброяването с преброител създадоха значителни затруднения в организацията на процеса. Преброителите стартираха своята дейност на 18 септември в ситуация на изключителна несигурност колко лица ще се преброят електронно до 30 септември. Бяха регистрирани множество откази от преброители и контрольори, които на

¹ Относителният дял е изчислен въз основа на населението към 31.12.2020 г. по данни от текущата статистика на населението.

места достигнаха до 30% от предварително набрания персонал. Към 28 септември по оперативни данни от работата на терен от преброители бяха преброени 1 950 хил. души, или общо с електронно преброените - 59.4% от населението.

Това наложи удължаване и на периода на провеждане на преброяването с преброител. С Решение № 693 от 29 септември 2021 г. Министерският съвет удължи срока на преброяването с преброител до 10 октомври 2021 година.

В резултат на взетите решения Преброяването на населението и жилищния фонд в страната се проведе:

- чрез онлайн електронна преброителна карта от 0.00 часа на 7 септември 2021 г. до 24.00 часа на 30 септември 2021 година;
- чрез посещение на домакинствата от преброител от 8.00 часа на 18 септември 2021 г. до 20.00 часа на 10 октомври 2021 година.

VII. ЕТАПИ ПРИ ПОДГОТОВКАТА И ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПРЕБРОЯВАНЕ 2021

1. Подготовка на Закон и Програма на преброяване на населението и жилищния фонд в Република България

Подготовката за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г. стартира с разработване на проект на национален закон, регламентиращ цялостната организация и гарантиращ необходимите условия за успешното провеждане на преброяването. Подготовката на проекта на закон премина през три основни етапа:

- изготвяне на цялостна оценка на въздействието;
- междуведомствено съгласуване на проекта на закон и внасянето му за одобрение от Министерския съвет;
- включването му в законодателната програма за първото полугодие на 2019 година.

В края на месец ноември 2018 г. на свое редовно заседание Министерски съвет одобри проекта на Закон за преброяване на населението и жилищния фонд през 2021 година. На 21 февруари 2019 г. Народното събрание прие Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 година (обн., ДВ, бр. 20 от 8.03.2019 година).

На основание чл. 6, т. 2 от ЗПНЖФ2021 беше разработена и Програма на преброяването. При разработването ѝ бяха взети предвид изискванията на европейското и националното законодателство в областта на преброяванията, както и препоръките на Конференцията на европейските статистики и Статистическата комисия на ООН.

Програмата представя целта, задачите, периода, принципите, методите и темите, по които ще се събира информация за населението и жилищния фонд, както и органите на преброяването и взаимодействието между тях и етапите на провеждане на преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 година.

Програмата беше приета с Решение № 717/2.12.2019 г. на Министерския съвет.

2. Разработване на методологията и инструментариума на преброяването

В съответствие с чл. 6 от ЗПНЖФ2021 Националният статистически институт осигурява общото ръководство и единна методология при организацията, подготовката и провеждането на преброяването на територията на Република България и разработва статистическия инструментариум за провеждането му.

Методологията и инструментариумът на Преброяване 2021 бяха разработени при спазване на разпоредбите на националната и европейската законодателна рамка, отчитане на добрите практики и опит в областта на преброяванията, като се взе предвид и необходимостта от допълнителна информация за национални цели.

При разработване на инструментариума бяха приложени следните критерии:

- осигуряване на международна съпоставимост на данните чрез спазване на препоръките на международните статистически организации;
- осигуряване на приемственост на резултатите от преброяванията и продължаване на динамичните статистически редове, събирани в продължение на повече от 130 години;
- осигуряване на методологическа координация и обмен на информация с други налични източници на данни за населението и жилищния фонд - Информационна система „Демография“, Национална база данни „Население“ (ЕСГРАОН), регистри и бази данни, поддържани от органите на публичната власт или юридически лица, които предоставят публични услуги на основание на нормативен акт;
- осигуряване на баланс между необходимостта от информация, разходите за нейното събиране, натоварването на преброителите и респондентите и изискванията за качество на резултатите.

Разработването на инструментариума се осъществи в периода март - август 2019 г. и включва следните дейности:

- дефиниране на обектите и единиците на наблюдение;
- определяне на методите и източниците за събиране на данни;
- определяне на темите, по които ще се събират и разпространяват данни по време на преброяването;
- определяне на признаците - демографски и социално-икономически характеристики на населението, сградите, жилищата и жилищните условия;
- разработване на преброителните документи - преброителна карта за сградите, жилищата и населението, преброителна карта за временно присъстващите лица, инструкция за попълване на преброителните карти, преброителни списъци и други помощни документи, необходими за изпълнение на задълженията на преброителите и контролорите;
- разработване на инструкция за организация на преброяването;
- разработване на методология и инструментариум за съпътстващите преброяването извадкови статистически изследвания на раждаемостта, миграцията и бюджета на времето - определяне на обектите и единиците на наблюдение, методите за събиране на данни, признаците, дизайн на извадките, анкетни карти и инструкции;
- разработване на методология и инструментариум за контролните изследвания на обхвата и точността - определяне на обектите и единиците на наблюдение, методите за събиране на данни, признаците, дизайн на извадките, анкетни карти и инструкции.

След първоначалното му разработване инструментариумът премина през няколко етапа на съгласуване:

- Вътрешно съгласуване в рамките на системата на НСИ;
- Съгласуване със заинтересовани министерства и ведомства и потенциални бъдещи потребители на данните от преброяването:
 - по отношение на въпросите за етническа принадлежност, майчин език и вероизповедание - с Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси, дирекция „Вероизповедания“ при Министерския съвет, Националния съвет на религиозните общности в България;
 - по отношение на въпросите, свързани със здравния статус на населението и достъпната среда - с Държавната агенция за хората с увреждания към Министерството на труда и социалната политика;
 - по отношение на въпросите, свързани с образователния статус на населението - с Министерството на образованието;
 - по отношение на въпросите, свързани с икономическата активност на населението - с Министерството на труда и социалната политика;
 - въпросите от раздел „Жилище“ - с Министерството на енергетиката, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на околната среда и водите, Агенцията за устойчиво енергийно развитие;

- картите за извадковите изследвания бяха обсъдени на дискуссионна среща с представители на Института за изследване на населението и човека, Института за изследване на обществата и знанието, Националния институт по геодезия, геофизика и география.
- Съгласуване в Научно-експертния съвет на НСИ. Членовете на съвета са представители на академичната общност в страната.

Инструментариумът е утвърден с решение на ЦКП, Протокол № КО-20/05.02.2020 година.

Една от основните цели на пробното преброяване, проведено през април 2020 г., беше да се тества инструментариума на преброяването - да се тестват включените в преброителните карти въпроси, тяхното формулиране, разположение и посочените отговори; да се оцени степента на приемане на въпросите от страна на лицата и проблемите при попълване на картите както при електронното, така и при преброяването с преброител.

На 13 март 2020 г. беше обявено извънредно положение на територията на страната. Бяха въведени извънредни мерки, които направиха невъзможно провеждането на пробното преброяване на населението и жилищния фонд с преброители с оглед гарантиране на безопасността и здравето на респондентите, преброителите и служителите на НСИ и общините.

Поради тази причина голяма част от инструментариумът не беше тестван. Не беше тествана основната преброителна карта. Не бяха тествани обр. ПНЖ-2 и ПНЖ-3 - основни документи, свързани с теренната работа. Не беше тестван инструментариумът за провеждане на контролните изследвания за точността на регистрацията и пълнотата на обхвата.

Въпреки това, на базата на получените отзиви от пробното електронно преброяване, бяха направени изменения в основната преброителна карта. Пълният пакет от преброителни карти и инструкции беше утвърден с протокол № 6/11.09.2020 г. от заседание на ЦКП.

За целите на преброяването бяха използвани следните преброителни карти и инструкции:

- Преброителна карта за сградите, жилищата и населението;
- Преброителна карта за сградите и жилищата;
- Карта временно присъстващи лица;
- Преброителна карта за сградите, жилищата и населението - съкратена за обучения;
- Инструкция за попълване на преброителна карта;
- Образец ПНЖ-2;
- Образец ПНЖ-3;
- Инструкция за попълване на ПНЖ-2 и ПНЖ-3;
- Карта Р - раждаемост и репродуктивно поведение на населението;
- Карта М - миграция и миграционно поведение на населението;
- Писма до респонденти;
- Допълнителна карта многочленно домакинство;
- Класификация КИД;
- Класификация НКПД;
- Инструкция за събиране и отчитане на кодовете от електронното преброяване;
- Карта КИПО - контролно изследване на пълнотата на обхвата;
- Карта КИТР - контролно изследване на точността на регистрацията;

- Инструкция за работа с мобилното приложение за събиране на географски координати от предварителния обход.

Във връзка с постъпили в Националния статистически институт предложения за промяна в преброителната карта за сградите, жилищата и населението по отношение на въпрос „Н12. Вероизповедание“ и след съгласуване на предложенията с дирекция „Вероизповедания“ към Министерския съвет беше проведена неприсъствена консултация на ЦКП за утвърждаване на направените промени. Промените са утвърдени с Протокол № 7/23.12.2020 година.

3. Пробно преброяване

В съответствие с чл. 24 (1) от ЗПНЖФ2021 Националният статистически институт проведе пробно преброяване за проверка на организацията и тестване на статистическия инструментариум на преброяването.

3.1. Цел на пробното преброяване

Целта на пробното преброяване е да се възпроизведат всички етапи на основното преброяване на избрана територия от страната, както и да се осигури информация за актуализиране и усъвършенстване на организацията и комуникацията между органите на преброяването, инструментариума и комуникационната стратегия.

3.2. Избор на населените места

Изборът на населени места за провеждане на пробното преброяване се извърши по предварително определени критерии, както следва:

- броят на населението във всички избрани населени места, селищни образувания или части от тях следва да обхваща до 0.5% от населението на страната към 31.12.2018 година;
- представителност по различни демографски и етнокултурни характеристики на населението - възраст, семейно положение, брой домакинства и други етнокултурни характеристики;
- населени места или селищни образувания с висок и нисък процент на домакинствата, ползващи интернет;
- пропорционално разпределение на населението по признака „местоживееене“ (град, село; голямо и малко населено място);
- населени места или селищни образувания без улици, адреси и/или без приета кадастрална карта и кадастрални регистри;
- населени места или селищни образувания с наличие на вилни зони, големи жилищни комплекси, в т.ч. комплекси от затворен тип;
- населени места с различен релеф - труднодостъпни, високопланински или курортни (с оглед на активния зимен сезон по време на провеждане на основното преброяване през януари - февруари 2021 година).

В съответствие с чл. 24, ал. 2 от ЗПНЖФ2021 и след съгласуване с областните управители, кметовете на общини и кметските наместници със Заповед № РД-05-45/23.01.2020 г. на председателя на НСИ бяха определени следните населени места за провеждане на пробното преброяване:

Област София, община Столична - част от район „Студентски“ в гр. София, приблизително население 14 хил. души, разпределено в 55 - 60 преброителни участъка.

Мотиви: Съдържа разнообразен жилищен фонд (къщи, кооперации и блокове, студентски общежития, затворени комплекси), участъци със и без кадастрално покритие (официално влязла в сила кадастрална карта). Тестване на комуникацията с управителите или председателите на управителните съвети на сгради или отделни входи в режим на етажна

собственост. Тестване на комуникационната кампания в голям град в Югозападния район с районно деление и сравнително висок процент население в икономически активна възраст.

Област Разград, община Разград

- Част от град Разград (между р. Бели Лом и главен път Е-70 + вилни зони), приблизително население - 12 хил. души, 50 преброителни участъка;
- Село Ясеновец, население към 31.12.2018 г. - 2 359 души, 9 преброителни участъка.

Мотиви: Тестване в средно голям областен град и голямо по население село в Северния централен район. Наличие на разнообразен жилищен фонд (къщи, кооперации и блокове, вили), липса на адреси във вилните зони на градската част. Висок процент на електронно преброени през 2011 г. в града и нисък процент в селото. Наличие на разнообразен етнически състав. Наличие на условия за тестване при събирането на географски координати за сгради и локализиране на жилищния фонд - липса на кадастрално покритие и информация в кадастралната карта, поддържана от АГКК в село Ясеновец.

Област Пазарджик, община Велинград

- Част от град Велинград (в районите на кварталите „Чепино“ и „Анезица“), приблизително население - 6 хил. души, разпределено в 20 - 25 преброителни участъка;
- Село Света Петка, население към 31.12.2018 г. - 1 454 души, разпределено в 5 - 6 преброителни участъка;
- Село Чолакова, население към 31.12.2018 г. - 198 души, разпределено в един преброителен участък.

Мотиви: Тестване в средно голям общински център в Южния централен район. Наличие на разнообразен жилищен фонд (къщи, кооперации, блокове, хотели и друг вид места за настаняване). Наличие на висок процент на неотговорили и представителност на разнообразни етнически групи от населението. Липса на кадастрална карта. Тестване на логистика и достъп с включването на с. Чолакова - малко по население и жилищен фонд планинско село, без кадастрално покритие и без наличие на адреси.

3.3. Подготовка и организация.

За подготовка и организация на пробното преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2020 г. бяха извършени следните дейности:

В периода 9 - 15 януари 2020 г. бяха проведени три организационни срещи с представители на местните администрации на избраните за пробното преброяване общини:

Присъстващите на срещите бяха запознати с целта на пробното преброяване, критериите за избор и населените места, в които е предвидено да се проведе пробното преброяване, проект на график на предстоящите дейности, изискванията към състава на общинските преброителни комисии, проект на указания за подбор на регистратори, преброители и контрольори, резултатите от проведеното социологическо проучване в избраните територии по отношение на нагласата на населението за участие в пробното преброяване и изискванията към информационната кампания.

След проведените срещи кметовете на избраните общини потвърдиха с писма готовността си за участие в пробното преброяване и съгласието си с избраните територии.

На 20 януари 2020 г. се проведе заседание на Централната комисия по преброяването (ЦКП), на което с Протокол № 2/КО-20/05.02.2020 г. бяха утвърдени:

- Инструментариум на пробното преброяване - Преброителна карта, Инструкция за попълване на преброителната карта, Карта М - миграция и миграционно поведение на населението;
- График на дейностите;
- Указания за подбор на преброители и контрольори.

За критичен момент на преброяването беше приет 0.00 часа на 20 март 2020 година. За продължителност и методи за регистрация на данните бяха приети, както следва: пробно преброяване по интернет чрез попълване на електронна преброителна карта - от 0.00 часа на 20 март до 24.00 часа на 26 март, преброяване чрез посещение на жилищата и домакинствата от преброител - от 8.00 часа на 27 март до 20.00 часа на 2 април 2020 година.

В съответствие с утвърдения график на дейностите и на основание на чл. 10, ал. 1, 2 и 6 от ЗПНЖФ2021 със заповеди на председателя на НСИ (РД-05-94/10.02.2020 г. - за район „Студентски“, РД-05-95/10.02.2020 г. - за община Велинград, РД-05-96/10.02.2020 г. - за община Разград) бяха назначени временни общински преброителни комисии за трите избрани общини. За председатели на комисиите бяха определени секретарите на общините, а за секретари - началниците на отделите „Статистически изследвания“ (ОСИ) към териториалните статистически бюра, в обхвата на които попадаха съответните общини.

След съгласуване с областните управители беше решено за пробното преброяване да не се създават областни преброителни комисии. Областните управители на областите, в които се проведе пробното преброяване, бяха информирани за хода на дейностите и изпълнението на графика чрез свои представители или наблюдатели в общинските преброителни комисии.

В изпълнение на чл. 8, ал. 1 от ЗПНЖФ2021 със заповеди на директорите на съответните териториални статистически бюра бяха създадени екипи за подготовка и изпълнение на административните, организационните и методологическите дейности по преброяването.

В изпълнение на чл. 6, т. 1 от ЗПНЖФ2021 със заповед на председателя на НСИ РД-05-148/24.02.2020 г. бяха създадени екипи за подпомагане, организация и провеждане на основните етапи на пробното преброяване - обучения, пробен обход, пробно преброяване (по интернет и с преброители), контролни изследвания и други.

Със заповеди на председателя на НСИ (РД-05-152/25.02.2020 г. и РД-05-97/10.02.2020 г.) бяха определени ставките, необходими за изчисляване на възнагражденията на регистраторите, преброителите и контрольорите.

В периода от 24 до 28 февруари 2020 г. общинските преброителни комисии определиха лицата, които да извършат пробния обход на територията на общините. Поради спецификата на работата и познаването на районите беше взето решение това да бъдат служители на общините и ОСИ.

В периода от 2 до 6 март 2020 г. се проведе обучение на лицата, които ще извършат пробния обход. Обучението беше организирано на територията на общините и с тяхното съдействие.

В периода от 9 до 13 март 2020 г. се проведе частичен обход с мобилни устройства за събиране на максимално детайлна информация (географски координати) за местоположението на сградите по входове, както и на жилищни единици, намиращи се извън сградите, обект на преброяването. За събиране на информация за единиците, обект на наблюдение, по време на предварителния обход бяха използвани мобилни устройства - таблети.

До 8 март 2020 г. НСИ извърши райониране на избраните за пробното преброяване населени места. Съставени бяха списъци на контролните райони и преброителните участъци, както и списъци обр. ПНЖ2. Списъците бяха предадени на общинските преброителни комисии.

До 8 март 2020 г. бяха подготвени, отпечатани и доставени в общинските преброителни комисии всички необходими преброителни материали - преброителни карти, инструкции, допълнителни преброителни карти и помощни материали. Подготвени и дистрибутирани бяха и допълнителни материали за преброителите и контрольорите - кутии за съхраняване на преброителните материали, чанти, химикалки, папки, флаери и други рекламни материали.

От 17 до 21 февруари 2020 г. в Учебен център с. Сливек беше проведено обучение на обучители. Екип от ЦУ на НСИ проведе специализирано обучение на служители на ТСБ/ОСИ и членове на общинските преброителни комисии. По време на обучението бяха обсъдени графика на дейностите, задачите на общинските преброителни комисии, критериите за подбор

на регистратори, преброители и контролори, основни методологически аспекти на обхода и преброяването, приложението за събиране на географски координати и указания за работа с него. Членовете на общинските преброителни комисии бяха запознати с основните изисквания към медийната и информационната кампания за пробното преброяване

В периода от 24 февруари до 10 март 2020 г. общинските преброителни комисии извършиха набиране и подбор на кандидати за преброители и контролори. На интернет страниците на общините бяха публикувани необходимите за кандидатстване документи. Заявленията се регистрираха в деловодството на общините. Проверката за съдимост на лицата, подали заявления, се извърши от общинските преброителни комисии чрез предоставен служебен достъп до Министерството на правосъдието. Единствено в община Разград беше достигнат необходимия брой преброители, контролори и резерви - 83. В район „Студентски“ при необходими 74 бяха събрани 30 заявления. В община Велинград при необходими 60 бяха подадени 25 заявления.

Във връзка с провеждането на пробното преброяване и преброяването на местата, в които ще има временно присъстващи лица към критичния момент, както и преброяването на лицата в социални институции, общинските преброителни комисии осъществиха контакт с ръководителите на:

- лечебните заведения за болнична помощ, хосписи, ДМСГД на избраните за пробното преброяване територии;
- местата за настаняване (хотели, мотели, хижи и др.) на избраните за пробното преброяване територии;
- социални институции с настаняване (домове за възрастни хора, лица с увреждания и др.) на избраните за пробното преброяване територии.

Във връзка с осигуряване на реда по време на пробното преброяване с писмо от председателя на НСИ и председател на Централната комисия по преброяването беше информиран министърът на вътрешните работи за предстоящите дейности по пробното преброяване.

Във връзка с осигуряване на достъп до общежитията, намиращи се на територията на район „Студентски“, бяха изпратени уведомителни писма до ректорите на съответните висши учебни заведения.

Във връзка с решението на Министерския съвет от 8 март и заповед на министъра на здравеопазването да бъдат ограничени събиранията на групи хора в затворени пространства заради разпространението на COVID-19 на 11 март 2020 г. беше проведена неприсъствена консултация сред членовете на Централната комисия по преброяването за вземане на решение за отлагане на старта на Пробно преброяване 2020.

Съгласно утвърдения график за провеждане на Пробно преброяване 2020 през периода 16 - 18 март трябваше да се проведат обучения на преброители и контролори, сключване на договори и раздаване на преброителни материали, както и обучение на експерти от регионалните офиси на НСИ за работа с информационната система за преброяването. На 20 март трябваше да стартира електронното преброяване, а на 27 март - преброяването с преброител, което предполага посещение на жилищата и интервюиране на домакинствата.

Поради създалата се ситуация и невъзможност да бъдат извършени посочените дейности председателят на НСИ и председател на Централната комисия по преброяването предложи пробното преброяване на населението и жилищния фонд да бъде отложено с един месец - с критичен момент 0.00 часа на 20 април. За продължителност и методи за регистрация на данните бяха приети, както следва: пробно преброяване по интернет чрез попълване на електронна преброителна карта - от 0.00 часа на 20 април до 24.00 часа на 26 април, преброяване чрез посещение на жилищата и домакинствата от преброител - от 8.00 часа на 27 април до 20.00 часа на 8 май 2020 година. Членовете на Централната комисия по преброяването с мнозинство подкрепиха това предложение (Протокол № КО-64/16.03.2020

година). Общинските преброителни комисии бяха уведомени писмено за отлагането на пробното преброяване.

На 13 март 2020 г. беше обявено извънредно положение на територията на страната. Бяха въведени извънредни мерки, които направиха невъзможно провеждането на пробното преброяване на населението и жилищния фонд с преброители с оглед гарантиране на безопасността и здравето на респондентите, преброителите и служителите на НСИ и общините. Поради тази причина беше проведена втора неприсъствена консултация с членовете на ЦКП, на която председателят на НСИ и председател на Централната комисия по преброяването предложи да бъде проведено само пробно преброяване с електронна преброителна карта от 0.00 часа на 20 април до 24.00 часа на 30 април с достъп за населението на територията на цялата страна. Членовете на Централната комисия по преброяването с мнозинство подкрепиха това предложение (Протокол № КО-80/02.04.2020 година).

Общинските преброителни комисии бяха информирани писмено за това решение на ЦКП и от своя страна информираха лицата, подали заявления за преброители и контролори, за промяната в графика на дейностите.

Общинските преброителни комисии са предоставили доклади за извършените дейности по подготовката и организацията на пробното преброяване.

3.4. Електронно пробно преброяване

От 20 до 30 април 2020 г. се проведе пробно електронно преброяване на населението и жилищния фонд. Критичният момент на пробното преброяване беше 0.00 часа на 20 април 2020 година.

Приложението за попълване на електронната преброителна карта е част от Информационна система „Преброяване 2021“. За неговата подготовка, конфигуриране и въвеждане в реална експлоатация бяха извършени следните дейности в периода ноември 2019 - март 2020 година:

- Определяне на обектите, темите и характеристиките на обектите на преброяване, които да бъдат включени в електронната преброителна карта;
- Формулиране на правила за валидиране, формални и логически контроли, тип на въпросите, помощни текстове към въпросите. Над 600 контроли са заложили в приложението за въвеждане на данни с оглед осигуряване на необходимото качество на събраната информация;
- Определяне на правила и атрибути за регистрация в приложението - данните, използвани за регистрация, бяха избрани с оглед избягване на злоупотреби с лични данни;
- Разработване на общи условия за ползване на информационната система;
- Конфигуриране на модул за въвеждане на данните;
- Тестване на приложението - тестването беше извършено на два етапа. На първия етап приложението беше тествано от екипа, отговорен за разработването на методологията. На втория етап тестването беше проведено в рамките на цялата системата на НСИ (ЦУ и ТСБ).

Приложението за въвеждане на електронната преброителна карта беше отворено в 0:00 часа на 20 април и беше достъпно за населението на територията на цялата страна на интернет адрес www.e-census2021.bg. Приложението беше активно 24 часа в денонощието до 24.00 часа на 30 април.

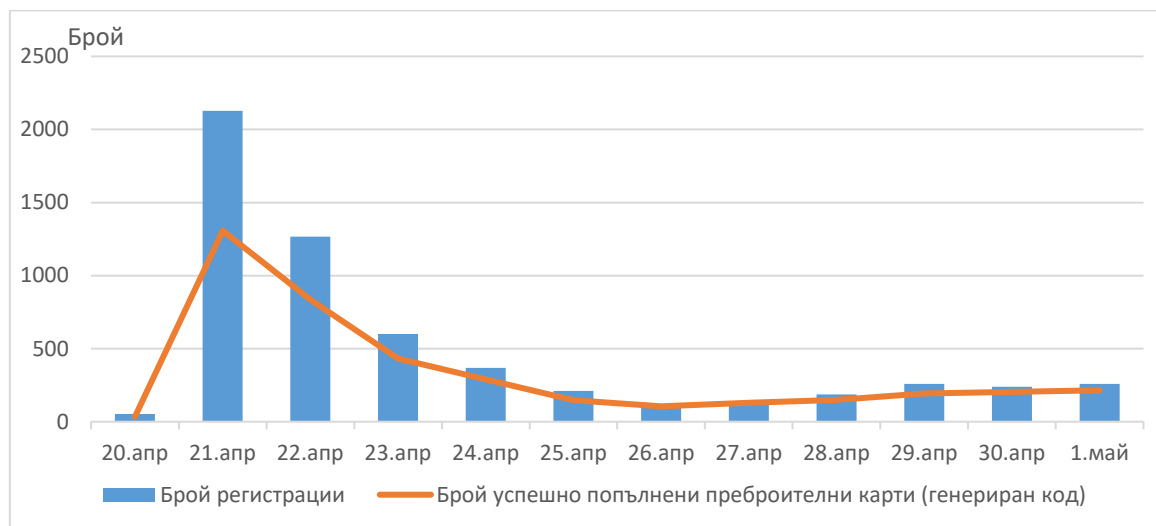
Приложението е предназначено за събиране на данни във връзка с Преброяване 2021 по чл. 17 и 19 от ЗПНЖФ2021 чрез попълване на електронна преброителна карта (самоанкетирание) от лицата, обект на преброяване, съгласно същия закон.

На основание на чл. 9 т. 3 от Закона за статистиката, във връзка с чл. 6. т. 1, 3 и 7 и чл. 34, ал. 1 от ЗПНЖФ2021, председателят на НСИ утвърди „Общи условия и правила за работа с Информационна система „Преброяване 2021“ за самоанкетирание чрез електронна преброителна карта“. Условиата бяха публикувани на заглавната страница на приложението за изразяване на съгласие от потребителите.

За периода от 20 до 30 април 5 827 лица се регистрираха успешно в системата. От тях 4 044, или 69.4%, успешно попълниха преброителната карта и получиха уникален преброителен код.

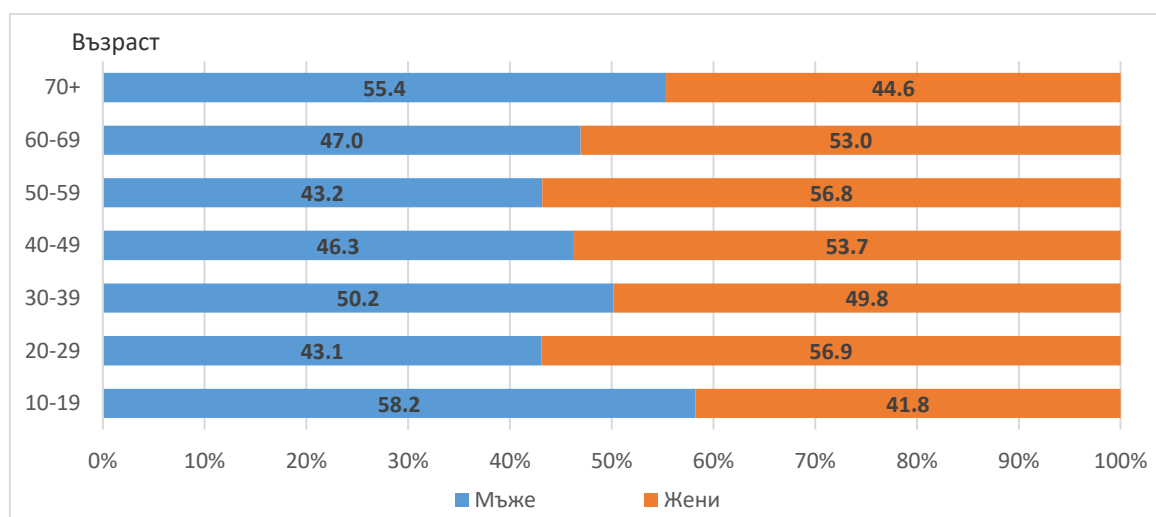
От регистрираните 5.3% са извършили само регистрация, 8.3% са спрели след раздел „Адрес“, 0.4% - след раздел „Жилище“.

Фиг. 1. Брой извършени регистрации и брой успешно попълнени преброителни карти към 6.45 часа по дни²

Жените бяха по-активни при извършването на регистрации (53.2%), както и населението във възрастовата група 30 - 49 навършени години, съответно 52.2% от мъжете и 49.4% от жените, регистрирали се за попълване на картата в тези възрастови групи.

Фиг. 2. Разпределение на регистриралите се по пол и възраст

В резултат на пробното електронно преброяване бяха преброени 4 043 жилища, 4 338 домакинства и 10 306 лица.

Като цяло може да се отчете слаб интерес към електронното пробно преброяване. Причините са комплексни - извънредната ситуация в страната и ангажираността на медиите и населението

² Данните за 1 май са към 0.00 часа.

с проблемите на разпространението и развитието на епидемичната ситуация в страната, липсата на медийна и информационна кампания на национално ниво и други.

3.5. Медийна кампания

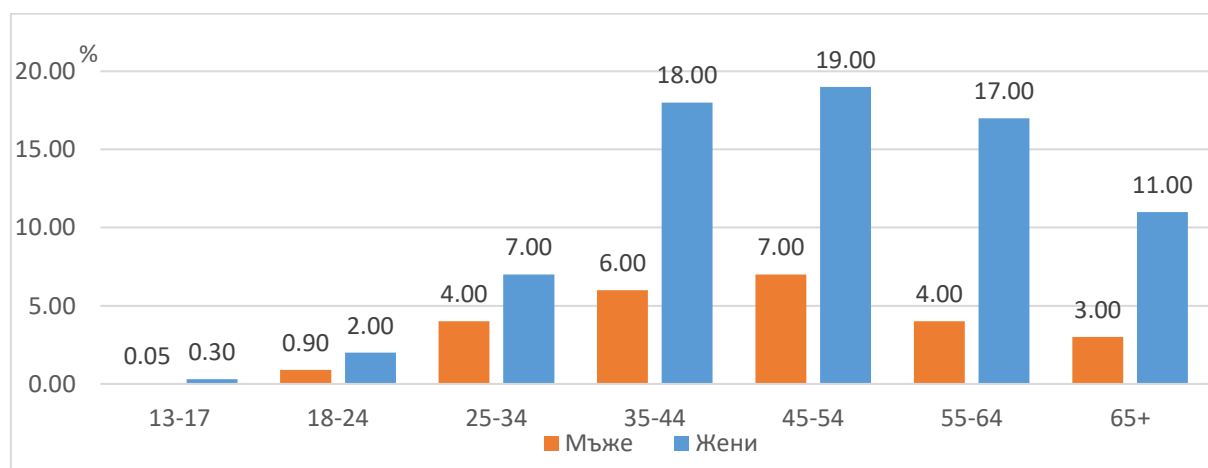
Информационната кампания за пробното преброяване на населението и жилищния фонд беше прекъсната и променена от наложилите се обективни фактори - ограниченията, свързани с извънредното положение в страната. В първоначалния план, разработен в началото на 2020 г., нейна основна целева група беше пълнолетното население в избраните три общини, в които трябваше да протече преброяването - Разград, Велинград и район „Студентски“ в София. Планът включваше участие в кампанията на директорите на ТСБ и началниците на ОСИ чрез разпространение на прессъобщения, интервюта в регионални медии и персонализирани темплейти във Фейсбук с регионална информация, ангажиране на ПР експертите на избраните общини, провеждане на пресконференции в София и брифинги в страната. Изработени бяха плакати и листовки за трите общини, а за края на април беше предвидено обучение на ПР експертите на общините и запознаването им с резултатите от пробното преброяване.

Въведените мерки, свързани с извънредното положение и COVID-19, фокусираха изцяло общественото внимание, от една страна, а от друга - ограничиха комуникацията с целевите групи. ЦКП излезе с решение пробното преброяване да се отложи с месец, а впоследствие реши да се проведе само електронно. Това наложи цялостна промяна в концепцията на кампанията. Рекламните материали станаха неизползваеми заради промяната в датата и отпадането на преброяването с преброители. Кампанията трябваше да бъде пренасочена към всички, живеещи в страната, а на мястото на регионалните медии, печатните материали и събитията трябваше да бъдат включени други комуникационни канали.

Като резултат **кампанията започна на 8 април във Фейсбук, а на 15 април в националните радиостанции** - БНР - програма „Хоризонт“ и програма „Христо Ботев“, и Дарик радио, като **общото ѝ времетраене беше 25 дни.**

Рекламната кампания беше осъществена чрез два комуникационни канала: радиостанции с национално покритие (БНР и Дарик радио) и социални медии (Фейсбук). Тя премина основно под формата на медийното партньорство - безвъзмездно изработване на радиоклип, 91% безплатни излъчвания в програмите на радиостанциите, както и разработване на рекламите за социалните медии в рамките на комуникационния екип на НСИ.

Фиг. 3. Разпределение на достигната аудитория по пол и възраст³

Графиката за **развитие на кампанията** в социалните медии според уникалните потребители на ден показва, че най-силен е интересът в първия, предпоследния и последния ден от кампанията, като трябва да се отчете и фактът, че публикациите в първия и предпоследния ден са „подсилени“.

³ Данните са от Фейсбук.

Фиг. 4. Аудитория във Фейсбук през периода 8 април - 1 май 2020 година⁴

Въпреки промяната на предварително разработения план за ПР дейности и ограниченията в комуникацията с целевите групи в периода 16 април - 4 май 2020 г. в медиамониторинга на НСИ са открити 437 публикации, свързани с пробното преброяване.

4. Предварителен обход за събиране на геореферирана информация за жилищния фонд

В изпълнение на чл. 22 от ЗПНЖФ2021 Националният статистически институт проведе предварителен обход за събиране и актуализиране на цифрова информация за жилищните сгради и адресите с цел райониране на територията на страната на контролни райони и преброителни участъци и съставяне на преброителните списъци.

Предварителният обход се извърши в периода юли - септември 2020 г. и в него се включиха 2 071 регистратора, предимно служители на общините в Република България.

Основната цел на предварителния обход е изграждането на цифрова подложка на преброяването, необходима за подготовката и планирането на дейностите, както и да се отговори на изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) № 2018/1799 на Комисията по отношение на разпространението на избрани теми от преброявания, геокодирани към координатна мрежа от 1 км².

4.1. Специфични цели (задачи) и подготовка на предварителния обход:

- Георефериране на всички входи на сгради, обект на преброяване;
- Попълване или актуализиране на детайлен адрес за геореферираните обекти;
- Събиране на основни характеристики, като вид на сградата, брой жилища и етажност;
- Осигуряване на данни за райониране на страната на контролни райони (КР) и преброителни участъци (ПУ) и съставяне на преброителните списъци.

Подготовката на предварителния обход започна с осигуряване на необходимите входни данни и конфигуриране на ИС „Преброяване“ за събиране на информация, като в процеса по конфигурация бяха извършени следните дейности:

- Изготвяне на изисквания за съдържанието и структурата на данните;
- Изготвяне на изисквания за конфигуриране на функционалностите на мобилното и десктоп приложение;

⁴ Данните са от Фейсбук.

- Подготовка на данните за йерархичната териториална структура за конкретния проект;
- Осигуряване на базовите масиви с пространствени данни за поземлените имоти и сгради от Агенцията по геодезия, картография и кадастър (АГКК);
- Осигуряване на цифрова ортофото карта на България;
- Подготовка на масиви с адресна информация от Преброяване 2011;
- Осигуряване и подготвяне на номенклатурата на локализационните единици;
- Подготовка на райони за обход;
- Изготвяне на инструкции и обучителни материали за работа с мобилно и десктоп приложение;
- Тестване на ИС „Преброяване“ и мобилно приложение и въвеждане в продукционна среда.

В периода между 17 юни и 15 юли 2020 г. бяха организирани и извършени обучения на обучители - отговорниците на общини и системни администратори от отделите „Статистически изследвания“ (ОСИ) към териториалните статистически бюро. Извънредната епидемична обстановка в страната наложи тези обучения да бъдат проведени в електронна среда чрез видеоконферентни връзки. Процесът на обучение включваше запознаване с нормативната база на преброяването и целите на предварителния обход, различните модули в системата за управление на човешките ресурси, както и указания за работа с мобилното приложение на ИС „Преброяване“.

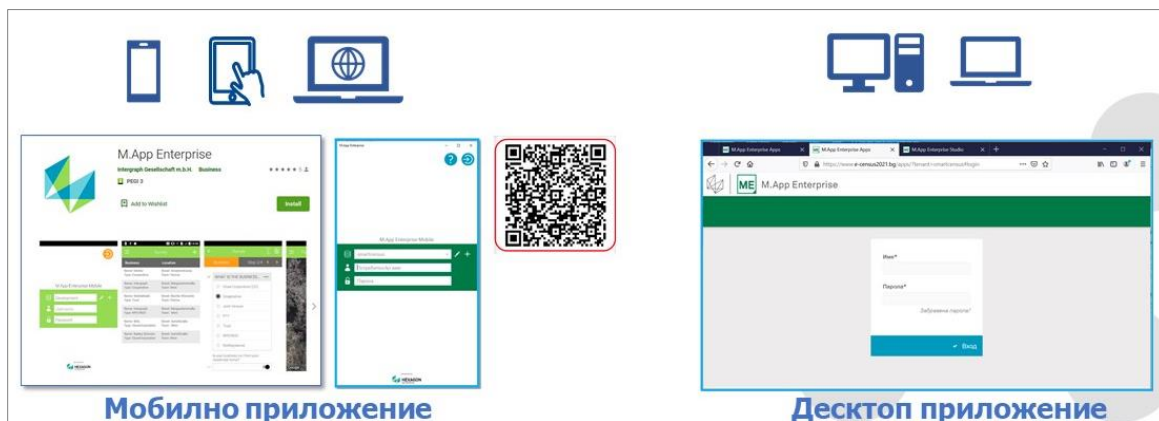
На следващия етап от подготовката на обхода - в периода 6 - 14 юли 2020 г., бяха проведени обучения на регистратори. За целите на обучението беше осигурен достъп до тестова база данни. Паралелно с това бяха сключени договори с регистраторите съгласно Закона за задълженията и договорите. На част от регистраторите бяха предоставени служебни мобилни устройства. За осъществяване на обхода бяха наети 2 071 души.

В периода между 20 юли и 30 септември 2020 г. беше извършена теренната работа по предварителния обход. Дейностите бяха осъществени чрез събиране на нова и актуализиране на базовата информация за подготовката на районирането. Използвана беше налична информация от общинските администрации за сградния фонд и адресите в населените места, информация от бази данни Преброяване 2011, както и пространствени данни от кадастралната карта и регистри. Бяха извършени следните дейности:

- Актуализиране на наличната информация - адрес, географски характеристики, вид на сграда, брой жилищни единици, етажност и други;
- Събиране на нова информация - георефериране на нови обекти и описване на техните характеристики.

Теренните дейности бяха извършени чрез използване на мобилни устройства (лични и служебни) с помощта на мобилно приложение за георефериране на единиците, обект на предварителния обход, както и чрез достъп до десктоп версията на ИС „Преброяване“ (фиг. 1).

Фиг. 5. Методи за събиране/актуализиране на информация за предварителния обход

4.2. Базови данни, използвани за осъществяване на дейностите по обхода

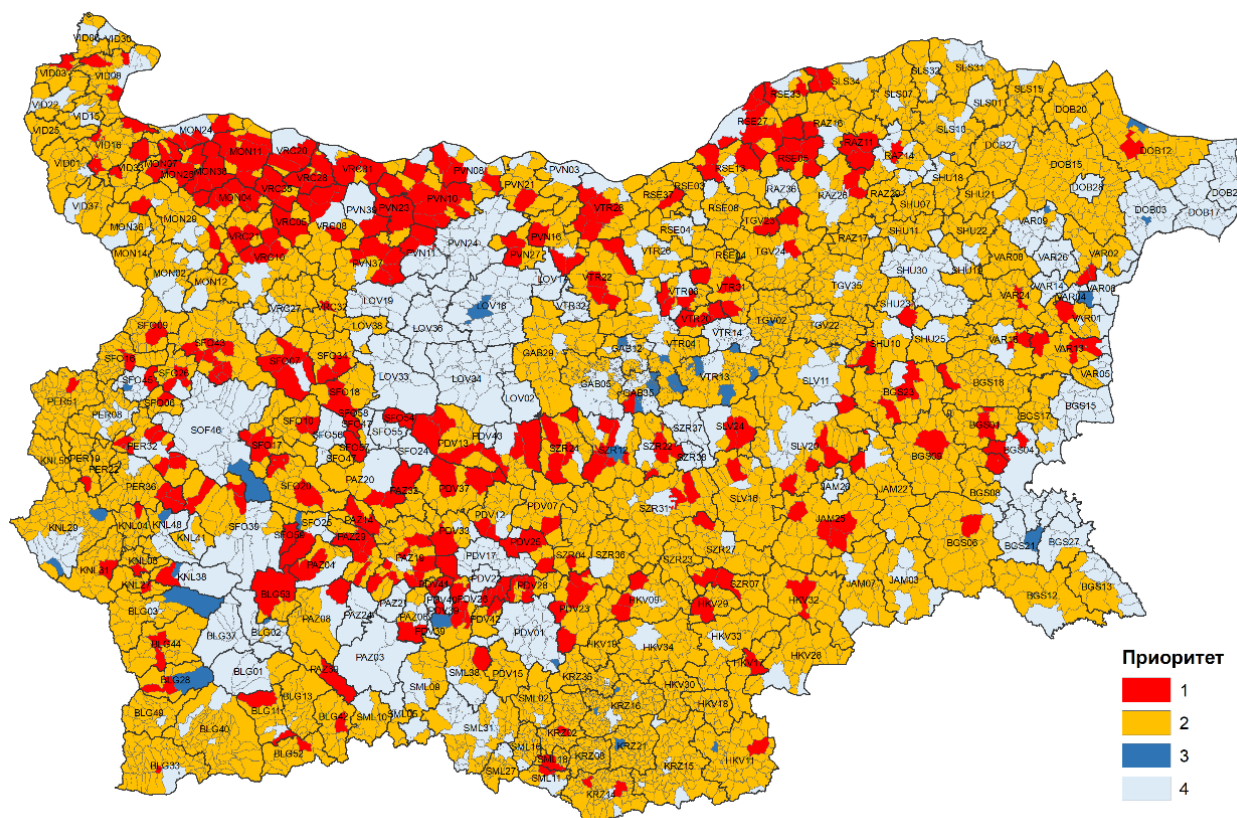
Преди началото на обхода в системата бяха подготвени и заредени следните пространствени данни и списъци с номенклатури:

- Административни граници - области и общини, граници на земища на населени места, граници на административни райони;
- Райони за обход - територия за обхождане от страна на регистраторите;
- Пребротелни единици - сградите от актуалната кадастрална карта, филтрирани по функционален тип и представени като точки върху картата (в мобилното приложение не се зареждат границите на сградите);
- Цифрова ортофото карта на Република България;
- Класификатор на локализационните единици;
- Номенклатура на класове и типове пребротелни единици/обекти;
- Списък на адреси без геометрия (географски координати) - списък с адреси на жилищни сгради, преброени по време на Преброяване 2011, за населени места без кадастрално покритие.

Въз основа на базовата информация всички населени места в страната бяха класифицирани в скала от 1 до 4, наречени приоритети, като „Приоритет 1“ е най-висок, а „Приоритет 4“ - най-нисък (фиг. 2). Скалата беше базирана на наличието на цифрови кадастрални данни, както следва:

- Приоритет 1 и 2 - кадастрално покритие под 50%;
- Приоритет 3 - кадастрално покритие от 50 - 90%;
- Приоритет 4 - кадастрално покритие над 90%.

Фиг. 6. Разпределение на населените места по приоритети

В анализа бяха използвани набор данни и взети предвид фактори като:

- Цифрово кадастрално покритие (брой сгради);
- Наличие на адресна система и адреси по населени места;
- Население към 31.12.2019 година;
- Жилищен фонд към 31.12.2020 година;
- Жилищен фонд в планински населени места;
- Територия на населените места - квадратни километри.

4.3. Единици на наблюдение

Единици на наблюдение по време на предварителния обход бяха всички обекти, които временно или постоянно се обитават от лица, или които потенциално ще бъдат годни за обитаване към критичния момент на преброяването, като:

- Жилищни сгради за постоянно (къщи, блокове, кооперации и т.н.) или временно (вили) пребиваване;
- Части от сгради (жилищни входове) - независимо от типа на строителството (къща, блок, кооперация и т.н.);
- Нежилищни сгради, в които има жилища за временно или постоянно пребиваване;
- Подвижни или примитивни жилищни единици, намиращи се в урегулиран поземлен имот (дворно място) или извън регулацията на населеното място;
- Места за настаняване (хотели, хостели, къщи за гости, апарthотели и др.);
- Болници с легла за активно лечение;
- Места за предоставяне на социални услуги (временно настаняване);
- Общежития (студентски, работнически или други);

- Локация, която е възможно да се използва от лица без дом за обитаване или пренощуване (навеси към сгради, безистени, подлези и други).

4.4. Методи за събиране/актуализиране на информацията

Всеки регистратор имаше възможност да извърши дейностите в определения му район за обход посредством:

- Събиране (въвеждане) на информация на терен с помощта на мобилно приложение, работещо през мобилно устройство (осигурен таблет или собствено устройство);
- Въвеждане/актуализиране на информация посредством десктоп приложение (табл. 1).

4.5. Валидиране на информацията от теренната работа на регистраторите

Процесът по валидиране на информацията стартира след приключване на теренната работа от страна на регистраторите. Указанията за проверка и валидиране бяха изпратени на ТСБ и ОСИ на 1 август 2020 година. Валидирането се извърши на два етапа:

- Проверка от страна на отговорника и отстраняване на допуснати пропуски със съдействие на регистратора;
- Валидиране на информацията от ЦУ на НСИ със съдействие на отговорниците.

Самият процес се извърши изцяло през десктоп версията на ИС „Преброяване“ чрез модулите за работа с районите за обход и обектите, достъпни за отговорниците и администраторите.

Процесът по валидиране продължи по-дълго време от планираното поради следните причини:

- недобре поддържана адресна система от страна на общините - липсващи или стари обозначения на улици и номера;
- допуснати грешки от страна на регистраторите;
- пропуски в проверката от страна на отговорниците;
- необходимост от допълнително уточняване, в някои случаи чрез комуникация с общини и кметства. На места ОСИ организираха и лично посещение на отделни територии за изясняване на възникнали проблеми.

4.6. Резултати от етапа на предварителния обход

В резултат на проведения предварителен обход бяха осигурени следните информационни продукти (цифрови слоеве):

- локации и адреси на обектите, събрани по време на обхода, които да съставят списъците ПНЖ-2 на преброителите;
- данни за броя жилищни единици в обектите - основен критерий, необходим при оценката на размера и очертаването на преброителните участъци.

Таблица 1. Райони за обход, мобилни устройства, регистратори и обработени обекти по области (брой)⁵

Области	Райони за обход	Мобилни устройства	Регистратори		Обработени обекти		
			планирани	окончателни	базови	нови	общо
Благоевград	365	24	58	110	43098	55408	98506
Бургас	416	27	66	86	67158	64989	132147
Варна	310	29	63	179	88103	46875	134978
Велико Търново	433	24	57	106	46250	55739	101989
Видин	189	16	37	73	17787	38175	55962
Враца	248	24	55	64	36877	56539	93416
Габрово	402	13	31	38	34031	26701	60732
Добрич	305	16	40	41	49844	32273	82117
Кърджали	485	17	38	40	12799	47218	60017
Кюстендил	245	18	42	67	29787	38676	68463
Ловеч	247	16	51	64	94368	7416	101784
Монтана	226	23	52	145	31197	54901	86098
Пазарджик	233	29	62	91	47114	55455	102569
Перник	236	20	44	52	21452	49985	71437
Плевен	284	26	63	85	63565	50375	113940
Пловдив	399	47	104	115	88424	96474	184898
Разград	152	12	28	39	22990	26875	49865
Русе	154	19	40	51	33309	41415	74724
Силистра	150	12	25	26	24123	23801	47924
Сливен	218	19	40	53	51807	33978	85785
Смолян	271	13	28	34	23209	22979	46188
София	472	52	105	116	39171	125332	164503
София (столица)	233	33	70	93	135553	18269	153822
Стара Загора	364	29	64	107	44232	69648	113880
Търговище	230	13	30	37	14932	33814	48746
Хасково	332	22	47	53	31807	55411	87218
Шумен	221	14	38	42	42179	27058	69237
Ямбол	174	13	31	62	27266	26310	53576
Общо	7994	620	1409	2069	1263403	1281118	2544521

5. Райониране на територията на страната на преброителни участъци и контролни райони

В изпълнение на чл. 23 от ЗПНЖФ2021 Националният статистически институт извърши райониране на територията на страната на контролни райони и преброителни участъци и състави преброителните списъци. Районирането на страната се счита за основополагащ етап от подготовката и провеждането на преброяването на населението и жилищния фонд в Република България.

5.1. Цел

Целта на дейността по районирането е да се раздели цялата територия на части (т. нар. преброителни участъци), дефинирани по предварително зададени критерии, и при спазване на определени ограничения. Границите на преброителните участъци определят териториалния

⁵ Броят на новите (новосъздадените) от регистраторите обекти включва всички създадени обекти, независимо дали са обект на преброяване. Не всички обекти, създадени от регистраторите, са обект на заплащане съгласно договорите, сключени с тях.

обхват на действие на преброителите. С оглед на осъществяването на дейностите по контрол, съдействие и комуникация с преброителите се определят контролни райони, които са сформирани от групи преброителни участъци и се явяват по-високо йерархично ниво в териториалната организация на преброяването.

Преброителните участъци и контролните райони са двете йерархични териториални нива, на чиято основа се планира и организира събирането на данните от изследването.

Районирането на страната има за цел да определи броя на преброителите и контролните райони, необходими да обхоят територията на страната и да извършат работата по преброяването, както и да подпомогне процеса по логистика на преброителните материали по населени места.

Структурните единици на районирането са основен елемент в методиката за излъчване на извадки при провеждане на представителните извадкови изследвания на НСИ, осъществявани между преброяванията.

5.2. Методология

Дефинирането на границите на преброителните участъци беше извършено на принципа „от горе надолу“ при спазване на административно-териториалното йерархично устройство на страната. За базова географска единица, от която започна процесът на делене, беше избрана територията на населеното място съгласно чл. 18 от ЗАТУРБ. В страната към момента на районирането и провеждането на преброяването броят на населените места беше 5 257 (градове - 257, села - 5 000).

Районирането на страната на преброителни участъци беше постигнато най-общо в два основни етапа. В първия етап бяха очертани контролните райони в рамките на населените места при спазване на критериите, определени за това ниво. Във втория етап контролните райони бяха разделени на преброителни участъци при спазване на предварително дефинирани критерии.

Базовите критерии, приложени за дефиниране и очертаване на преброителните участъци, са следните:

Критерии за консистентност

- В населени места с до 150 жилищни единици и население до 200 души се обособява отделен преброителен участък.
- В населени места от тип „село“ с повече от 150 жилищни единици и над 200 души население водещи критерии при разделянето на територията са *брой обекти* (сграда/вход на сграда) и *брой жилищни единици*, като се прилага принципът на пропорционално разпределение на жилищните единици. В тези случаи ограничителният праг е до 120 жилищни единици в един преброителен участък.
- В населени места от тип „град“ водещи са критериите за *вид на строителството и плътност на застрояване*, както следва:
 - за гъсто застроени части от територията с преобладаващо многофамилни жилищни сгради праговите стойности са от 120 до 220 жилищни единици;
 - за гъсто застроени части от територията с преобладаващо ниски еднофамилни жилищни сгради праговите стойности са от 100 до 150 жилищни единици;
 - за гъсто застроени части от територията с преобладаващо ниско строителство и специфични местни особености (незаконно строителство и наличие на многочленни домакинства) праговите стойности са от 80 до 100 жилищни единици;
 - за слабо застроени периферни градски части и територии за сезонно обитаване (вилни зони) определените прагове са от 100 до 120 жилищни единици.

От критерия „брой жилищни единици“ се изключват обекти и жилищни единици в тях от типа „лятна кухня“, „пристройка“, „места за настаняване“, „затвор“, „здравно заведение/болница“, „заведение за социални услуги“ и „манастир“.

Географски и топографски критерии

- Пълно покритие на територията без застъпване на отделните участъци;
- Ограничаване на границите на преброителните участъци до рамките на териториалните единици на ниво населено място, квартал, вилна зона и други териториални единици от местно значение;
- Ограничаване на пресичането на линейни инфраструктурни или природни обекти - булеварди, жп линии, канали, реки и други;
- Съобразяване на границите на преброителните участъци с границите на имотите за населените места с приета кадастрална карта;
- Максимално ограничаване на разделянето на сгради в повече от един преброителен участък независимо от броя на входовете.

Допълнителни организационни критерии

- Всяко населено място в страната, независимо от броя на населението и жилищния фонд, се състои най-малко от един преброителен участък и един контролен район;
- Един контролен район обхваща между 1 и 9 преброителни участъка;
- Обособяване като самостоятелни преброителни участъци на центровете за настаняване на бежанци.

Към базовите и топографските критерии впоследствие са прилагани и допълнителни калибрации с оглед на достъпността на територията, наличие на преброители и близост/съседство на обектите, попадащи в обхвата на преброителния участък.

5.3. Резултати

Информационни продукти, резултат от районирането:

- Слоеве с цифрова географска информация - преброителни участъци с уникален йерархичен географски идентификатор (код) - община, контролен район, преброителен участък и обекти с информация за адрес и брой жилищни единици;
- Списък с жилищни единици (ПНЖ-2);
- Печатна схема (Схема на ПУ);
- Инструкции (за отделните етапи - инструкции за работа с ИС „Преброяване“, инструкция за попълване на образец ПНЖ-2 и схемата на ПУ);
- Уебкарта в помощ на преброители и контрольори - уеб приложение за преглед на обхвата на преброителните участъци и обектите с техните кодове.

Таблица 2. Брой контролни райони, преброителни участъци, обекти и жилищни единици по области⁶

Области	Контролни райони	Преброителни участъци		Обекти	Жилищни единици
		общо	от тях специфични		
Благоевград	424	1379	76	90246	179124
Бургас	549	2214	56	114651	313539
Варна	464	2046	226	115617	295596
Велико Търново	446	1333	122	90100	151020
Видин	181	594	0	54364	77940
Враца	211	967	55	86856	125280
Габрово	419	847	36	46718	85537
Добрич	301	849	55	65828	109131
Кърджали	512	850	71	52300	84301
Кюстендил	240	767	28	64788	96039
Ловеч	173	773	44	76594	101319
Монтана	196	833	23	80470	105214
Пазарджик	235	1162	37	94131	149221
Перник	243	816	10	69057	103349
Плевен	237	1149	23	93387	152322
Пловдив	560	2943	53	168885	379687
Разград	139	481	10	43904	61204
Русе	191	943	51	65298	127851
Силистра	156	488	12	42487	61613
Сливен	196	834	52	68444	104273
Смолян	283	687	49	40872	78154
София	411	1459	216	145111	185427
София (столица)	929	4959	73	138919	778739
Стара Загора	368	1497	16	97753	195332
Търговище	238	567	29	44896	68310
Хасково	370	1141	46	81720	138761
Шумен	219	704	20	56809	93543
Ямбол	172	601	15	44843	77292
Общо	9063	33883	1504	2235048	4479118

5.4. Преброителни списъци и схеми на ПУ

Преброителните списъци, т.нар. образци ПНЖ-2, са основният документ, използван за описване и отчитане на свършената от преброителите дейност в назначените им преброителни участъци. ПНЖ-2 е изчерпателен списък на жилищните единици, попадащи в границите на един преброителен участък.

Схема на преброителния участък е графичен план на преброителния участък, в който е обозначено местоположението на всички, включени в ПНЖ-2, жилищни единици. В най-общия случай обозначеният обект е сградата, в която се намират жилищата. В някои случаи

⁶ Броят на обектите и жилищните единици включва само тези, които участват в обхвата на ПНЖ-2.

са отбелязани и отделни входи на сгради. В схемата всички обекти (сгради и входи) са обозначени с цифрови кодове, които съответстват на тези в преброителния списък образец ПНЖ-2. Въведена е последователна служебна номерация на сградите в участъка, а всеки вход е номериран последователно в рамките на сградата. Схемата на преброителния участък е неразделна част от преброителния списък образец ПНЖ-2.

Преброителните списъци и схемите се генерират автоматично в ИС „Преброяване“ чрез назначаване на ПУ към преброител.

6. Кампания по набиране на преброители и контрольори

В съответствие с чл. 10, ал. 7, т. 3 от ЗПНЖФ2021 и графика на преброяването от 15 септември до 30 октомври 2020 г. се проведе кампания за набиране на преброители и контрольори. С Протокол № 6/11.09.2020 г. на свое заседание Централната комисия по преброяването прие препоръчителни указания за подбора на преброители и контрольори. Кампанията се проведе чрез подаване на заявление и автобиография до директорите на териториалните статистически бюра чрез общинските преброителни комисии. За целта отделите „Статистически изследвания“ предоставиха на председателите на общинските преброителни комисии пълен набор от документите за кандидатстване и указания за подбор на лицата, които да бъдат назначени за преброители и контрольори. На официалните сайтове на всички общини бяха публикувани обявления. Документите за кандидатстване бяха достъпни на интернет страницата на НСИ и страниците на общинските администрации.

За приемане на документите за кандидатите за преброители и контрольори общинските администрации определиха гишета в центровете за административни услуги. Комплектите документи се приемаха от служители на общините и се завеждаха във входящата система на общинските администрации.

По първоначална оценка за реализиране на преброяването на терен трябваше да бъдат набрани 23 082 преброители и 5 946 контрольори. До края на първоначално обявения срок не беше достигнат необходимия брой, което наложи удължаване на кампанията до 16 ноември 2020 г., включително. В този срок 20 678 кандидати за преброители и 5 619 кандидати за контрольори подадоха документи в общините.

Таблица 3. Необходим и достигнат брой преброители и контрольори

ТСБ	ОСИ	Необходим брой преброители	Набрани преброители (брой)	Набрани преброители (%)	Необходим брой контрольори	Набрани контрольори (брой)	Набрани контрольори (%)
Общо		23082	20678	89.6	5946	5619	94.5
Север	Велико Търново	968	852	88.0	216	226	104.6
Север	Габрово	502	362	72.1	227	134	59.0
Север	Разград	406	425	104.7	93	78	83.9
Север	Русе	664	565	85.1	172	197	114.5
Север	Силистра	395	444	112.4	99	103	104.0
Североизток	Варна	1471	1207	82.1	371	330	88.9
Североизток	Добрич	621	669	107.7	160	172	107.5
Североизток	Търговище	447	375	83.9	101	89	88.1
Североизток	Шумен	507	662	130.6	115	120	104.3
Северозапад	Видин	353	379	107.4	107	129	120.6
Северозапад	Враца	630	733	116.3	146	159	108.9
Северозапад	Ловеч	507	595	117.4	152	152	100.0
Северозапад	Монтана	462	610	132.0	121	229	189.3
Северозапад	Плевен	927	1003	108.2	225	193	85.8
Юг	Кърджали	740	722	97.6	221	354	160.2
Юг	Пазарджик	876	806	92.0	230	148	64.3
Юг	Пловдив	1878	1540	82.0	415	355	85.5
Юг	Смолян	542	522	96.3	174	208	119.5
Юг	Хасково	747	702	94.0	162	175	108.0
Югоизток	Бургас	1409	1259	89.4	363	276	76.0
Югоизток	Сливен	611	645	105.6	195	192	98.5
Югоизток	Стара Загора	1010	832	82.4	256	202	78.9
Югоизток	Ямбол	405	338	83.5	124	93	75.0
Югозапад	Благоевград	931	966	103.8	313	293	93.6
Югозапад	Кюстендил	461	482	104.6	102	118	115.7
Югозапад	Перник	432	425	98.4	106	94	88.7
Югозапад	София	1087	1000	92.0	403	327	81.1
Югозапад	София (столица)	3093	1558	50.4	577	473	82.0

До 27 ноември 2020 г. всички общински преброителни комисии проведеха заседания, на които бяха разгледани подадените заявления и беше направен подбор на кандидатите. Одобрените кандидати бяха проверени за чисто съдебно минало от Министерството на правосъдието и по отношение на коректността на личните данни и наличието на ограничителни мерки от ГД ГРАО при Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ).

Поради епидемичната обстановка в страната с Решение № 61/21.01.2021 г. на Министерския съвет критичният момент и срокът на преброяването бяха променени от 22 януари 2021 г. на 7 септември 2021 година.

Поради отместването на датата и периода на провеждане на преброяването и предвид дългия период от време до новата дата се наложи да бъде направена кампания за потвърждаване на участието в преброяването на лицата, подали заявления, както и набиране на нови. Втората кампания за набиране на преброители и контрольори се проведе в периода от 17 май до 10 юни 2021 г., като периодът беше съобразен с провеждането на парламентарни избори в страната.

Кампанията беше проведена, като първоначално служителите на ОСИ осъществиха контакт с подалите заявления кандидати по телефон и имейл за потвърждаване на участието им в преброяването. Получени бяха много откази поради дългия период от време и промяната в обстоятелствата за кандидатите - започване на работа, напускане на страната, семейни причини, страх от усложнената епидемична обстановка и други. Това породило необходимост от набиране на нови кандидати, за да се компенсира недостигът.

За осигуряване на необходимия брой преброители и контрольори бяха предприети редица действия:

- в сайтовете на областните и общинските администрации бяха публикувани прессъобщения, свързани с набирането на кандидати;
- бяха изпратени писма до ректорите на университетите с призив за включване на студентите в преброяването;
- директорите на ТСБ и началниците на ОСИ проведоха редица срещи с областни управители, директори на регионални служби, управители и собственици на фирми, кметове и кметски наместници;
- в бюрата по труда бяха обявени позициите за преброители и контрольори;
- ръководството на НСИ проведе редица срещи с областни управители, кметове и секретари на общини за осигуряване на ефективно участие и съдействие на местните власти в процеса;
- председателят и заместник-председателят на НСИ се срещнаха и с кметовете на районите в Столична община, в които имаше сериозен недостиг на преброители и контрольори. Кметовете декларираха своята съпричастност към процеса, но реално не беше постигнат задоволителен резултат за тези райони;
- в големите градове бяха изискани списъците на управителите на етажна собственост. Проведени бяха срещи с представители на две асоциации на управители на етажна собственост. За съжаление, списъците не бяха актуални, а асоциациите не откликнаха адекватно;
- председателят на НСИ се срещна с ръководството на „Български пощи“ АД с предложение към техните служители да се включат в преброяването;
- обяви за набиране на преброители и контрольори бяха поставени и в студентски общежития и сгради на университети;
- използване на лични контакти, привличане на близки и познати;
- бяха предприети действия за уведомяване чрез имейл на директорите на всички детски градини в София с призив служителите им да се включат в преброяването. Нямаше проявен интерес.
- чрез секретаря на Столична община беше изпратено съобщение до всички общински служители за включване в преброяването. Нямаше проявен интерес.
- въпреки че кампанията приключи на 10 юни, всеки желаещ можеше да подаде заявление и след официално обявения срок;
- през целия период на повторното набиране на преброители и контрольори беше проведена мащабна информационна кампания (раздел XII).

Въпреки положените усилия след приключване на втората кампания не във всички общини беше достигнат необходимият брой преброители и контрольори. По-голям недостиг на хора имаше в някои райони на София, Пловдив и Варна, както и в Бургас, Стара Загора, Пазарджик и Плевен.

До 30 юни 2021 г. НСИ извърши проверка на кандидатите за преброители и контрольори.

До 30 юли 2021 г. общинските преброителни комисии оповестиха списъците на одобрените преброители и контрольори. Списъците бяха оповестени в сградите на общините, на интернет страницата на Преброяване 2021 и интернет страниците на общините.

За определяне на преброители за преброяване на специфични категории население и в съответствие с чл. 26 (2) от ЗПНЖФ2021 бяха изпратени писма и беше осъществен контакт със следните институции:

- Агенция за социално подпомагане, Министерство на труда и социалната политика, Агенция за контрол на качеството на социалните услуги, по отношение на специализираните институции, предоставящи социални услуги в общността, както и социални услуги за резидентна грижа за деца, младежи и възрастни;
- Министерство на здравеопазването - лечебни заведения за болнична помощ;
- Министерство на образованието - възпитателните училища интернати, специално-педагогическия интернат;
- Министерство на правосъдието, Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ - осъдените и задържаните под стража в териториалните служби на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“;
- Държавната агенция за бежанците - регистрационно-приемателните и транзитни центрове;
- Министерство на вътрешните работи - специалните домове за временно настаняване на чужденци;
- Министерство на външните работи - българските граждани на дипломатическа служба извън страната и техните семейства;
- Министерство на отбраната - българските граждани на военни мисии извън страната.

Всички министерства и агенции оказаха необходимото съдействие, като изпратиха изчерпателни списъци на специализираните институции и лица за контакт във връзка с организацията на преброяването в тези места. Информацията беше предоставена на отделите „Статистически изследвания“, които изпратиха уведомителни писма до ръководителите на специализираните институции. С определените от тях служебни преброители бяха сключени договори и проведени индивидуални обучения.

В населените места и териториите с особени местни условия, в които преброителите биха срещнали затруднения в своята дейност, кметовете определиха придружители, които да подпомагат преброителите в изпълнението на тяхната дейност.

Отказите от вече набраните преброители и контрольори продължиха и по време на обученията и в периода непосредствено преди и по време на работата на терен. На практика втората кампания по набиране на преброители продължи до 10 октомври. ОСИ и общинските преброителни комисии положиха всички усилия, за да компенсират постоянните откази, вследствие на което бяха натоварени допълнително с опити да намерят нови кандидати, входиране на заявления, обработка на документи, оформяне на договори, отпечатване на служебни карти, разпределяне на контролни райони и преброителни участъци.

През периода и на двете кампании комуникацията и взаимодействието с общинските администрации беше на ниво почти във всички общини.

7. Обучения

В изпълнение на чл. 6, т. 5 от ЗПНЖФ2021 Националният статистически институт съвместно с общинските преброителни комисии организираха и проведеха обучения на органите на статистиката, регистраторите и преброителите и контролърите.

7.1. Обучение на обучители

Обучението на обучители беше организирано на два етапа. В периода 14 - 18 юни 2021 г. в УКЦ Сливек на НСИ се проведе обучение на експерти от регионалните офиси на НСИ. На обучението бяха представени нормативната база, задълженията на преброителите и контролърите, въпроси, свързани с информационната сигурност и опазването на личните данни, специфични въпроси от преброителната карта. Обърна се специално внимание на начина на задаване на въпросите, свързани с етнокултурните характеристики и здравния статус на населението. Бяха подготвени практически задачи, свързани с попълване на образец ПНЖ-2, и въпросите, свързани с определяне на отношенията в домакинството. Обсъдени бяха и организационни въпроси относно графика на дейностите, набирането на преброители и контролери, съхранението и предаването на преброителните материали, както и договорите и приемо-предавателните протоколи на преброителите и контролърите.

В допълнение към основните обучения на обучители през целия период на подготовка до стартиране на самото преброяване ЦУ на НСИ организира онлайн сесии с всички ОСИ за обсъждане и даване на допълнителни разяснения по отношение на ПНЖ-2 и схемите на ПУ, включително и въпроси, свързани с назначаването на позициите в ИС „Преброяване“, както и други въпроси.

Във втория етап вече обучените служители по предварително определен график направиха обучения на всички служители в ОСИ, които бяха определени да участват в обученията на преброители и контролери.

7.2. Обучение на преброители и контролери

В периода от 25 август до 3 септември 2021 г. се проведеха едnodневни обучения на преброители и контролери по график, утвърден от директорите на ТСБ, и в зали, осигурени от общинските администрации, при стриктно спазване на указанията на Министерството на здравеопазването за предотвратяване на разпространението на COVID-19. Организацията и провеждането на обученията на преброители и контролери бяха обсъдени на заседания на общинските преброителни комисии, като основно вниманието беше насочено към избора на помещения, които да отговарят на изискванията за спазване на ограничителните мерки от заповедите на министъра на здравеопазването за заетост до 50% от капацитета на помещенията.

На всички обучения кандидатите бяха запознати с указанията на главния държавен инспектор за провеждане на Преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г. и им бяха раздадени маски за многократна употреба и дезинфектанти.

За участниците в обученията бяха осигурени образци на преброителни карти и инструкции за попълването им, както и разработени от всяко ОСИ примерни образци ПНЖ-2 и ПНЖ-3, отразяващи спецификата на съответната община по отношение на вида на сградния фонд.

Не всички, от подалите заявления, преброители и контролери се явиха на планираните обучения. Причините бяха от различно естество - отсъствие от населеното място, невъзможност за отсъствие от работа, заболели, карантинирани, неприключен летен сезон, опасения от заразяване и други.

За осигуряване на обучението на всички преброители и контролери бяха предприети мерки за осигуряване на допълнителни обучения в удобно за кандидатите време. На ОСИ беше осигурена и техническа възможност за провеждане на онлайн обучения.

Общинските преброителни комисии създадоха необходимата организация за провеждане на обученията, като осигуриха подходящи помещения с необходимото оборудване и условия.

7.3. Обучение за информационна и мрежова сигурност и опазване на личните данни.

През юли 2021 г. беше проведено обучение по наложилите се промени в Интегрираната система за управление (ИСУ) и по критичните изменения в нормативните изисквания, свързани с управлението на качеството и сигурността на информацията. На обучението бяха разгледани следните теми:

- Национална стратегия за киберсигурност „Киберустойчива България 2023“;
- Запознаване с документираната информация на Интегрираната система за управление;
- Оценка на риска;
- Наредба за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност, БДС ISO/IEC 27001 и Закон за защита на личните данни;
- Преброяване 2021 - мерки за сигурност;
- Планиране, провеждане и документиране на вътрешен одит на Интегрираната система за управление на качеството и сигурността на информацията;
- Прилагане на инструкцията за класифициране на документирана информация;
- ISO/IEC 27701 - Методи за сигурност. Допълнение към ISO/IEC 27001 и ISO/IEC 27002 за управление на неприкосновеността на личната информация. Изисквания и указания;
- ISO/IEC 27017 - Информационни технологии - Техники за сигурност - Практически кодекс за контрол на информационната сигурност, базиран на ISO/IEC 27002 за облачни услуги.

7.4. Методологическо обучение за работа в подпомагащия център на НСИ

На 25 август 2021 г. се проведе онлайн обучение за служителите, включени в подпомагащия център, по отношение на специфични моменти, които биха затруднили потребителите при попълване на електронната преброителна карта. В обучението се включиха 245 служители от ЦУ на НСИ и отделите „Статистически изследвания“. Целта на обучението беше служителите, които по време на електронното преброяване и преброяването с преброител ще обслужват подпомагащия център, да бъдат запознати с основни методологически дефиниции и определения, както и да могат да работят с ИС „Преброяване“. Всички учебни материали, включително и запис от обучението, бяха качени в споделено пространство, достъпно от всички служители.

8. Логистика

8.1. Преброителни материали

Всички помощни материали за преброителите и контролорите - защитни маски, дезинфектанти, химикалки, торби, архивни кутии и папки, бяха закупени и дистрибутирани до отделите „Статистически изследвания“ още в началото на ноември 2020 година. Предпазните средства - маски и дезинфектанти, напълно отговаряха на изискванията на Министерството на здравеопазването.

Със съдействието на Министерството на здравеопазването и регионалните здравни инспекции бяха осигурени шлемове и възможност за ваксиниране на преброителите и контролорите с еднородова ваксина. Регионалните здравни инспекции имаха готовност да изпратят екипи по време на обученията.

До 15 август 2021 г. и преди стартирането на обученията в ОСИ бяха доставени отпечатаните преброителни карти, инструкции за попълването им и служебните карти на преброителите, контролорите и придружителите, както и материали за обучението - основната преброителна карта и инструкцията за попълването ѝ.

Беше предоставен електронен вариант на образците ПНЖ-2 и ПНЖ-3, за които не беше предвидено отпечатване за целите на обучението, тъй като ОСИ трябваше да направят

собствени примери на попълнени образци, отразяващи спецификата на съответната община или населено място.

Преброителните материали бяха разпределени и доставени до общинските преброителни комисии. Бяха осигурени помещения във всички общини, в които да се приемат и съхраняват преброителните материали в съответствие с изискванията на Закона за защита на личните данни.

От 16 август до 3 септември 2021 г. съгласно графика на обученията се извърши раздаване на преброителните материали на преброителите и контрольорите по предварително изготвен списък.

При планирането на печата на преброителните карти беше взето предвид очакването за минимум 50% електронно преброени, поради което основната преброителна карта беше отпечатана в тираж 50% от действително необходимия. Заради традиционно големия брой необитавани жилища при последните преброявания преброителната карта за тяхното преброяване беше отпечатана в тираж на 120% от необходимото.

Ниският дял на електронно преброените породи необходимост от допълнителен печат на преброителни карти, като в кратки срокове бяха отпечатани и дистрибутирани до ОСИ още 30% от вече разпределения инструментариум.

Във връзка с отпечатването на образците и схемите НСИ осигури адекватна печатаща среда в 6-те ТСБ, позволяваща отпечатване на формат А3 и цветен печат. Печатащата среда в ЦУ на НСИ също беше включена в процеса на разпечатване на материалите за ТСБ - Югозапад.

8.2. Договори и приемо-предавателни протоколи

До 18 юни 2021 г. ОСИ предоставиха списъци на одобрените преброители и контрольори с информацията от заявленията в електронен формат. Списъците бяха изпратени на Министерството на правосъдието, които извършиха проверка за чисто съдебно минало на кандидатите. Списъците бяха проверени от ГД ГРАО при МРРБ по отношение на верността на личните данни и ограничителни обстоятелства (поставени под запрещение) на подалите заявления.

Одобрения и отговарящи на условията кандидати, бяха заредени в модул „Човешки ресурси“ на ИС „Преброяване“, където автоматично им бяха генерирани договори и приемо-предавателни протоколи.

В периода от 16 август до 3 септември 2021 г. директорите на ТСБ въз основа на протоколите за подбора на преброители и контрольори, получени от общинските преброителни комисии, сключиха граждански договори с предложените и проверени лица по Закона за задълженията и договорите.

Всеки преброител и контрольор подписа декларация по чл. 40 от ЗПНЖФ2021 - неразделна част от договора, с която се задължават да опазват тайната на личните данни, получени по време на изпълнението на служебните им задължения. В допълнение към договорите бяха добавени и клаузи от Общия регламент за защита на личните данни във връзка с ролята им на оператор на лични данни.

На преброителите, контрольорите и придружителите се издаваше служебна карта по образец. Снимките на кандидатите, заявили съгласие в заявлението, бяха изтеглени от Регистър български документи за самоличност.

8.3. Осигуряване на помещения

Общинските администрации осигуриха помещенията, необходими за дейностите по преброяването. Контролът на достъпа до помещението се извършваше от представители на общинските преброителни комисии. В някои общини се ползваха и помещения, осигурени от ОСИ. Помещенията отговаряха напълно на изискванията за информационна сигурност.

Общинските администрации осигуриха транспорт за доставяне на преброителните материали до и от общините.

Приетите от общинските преброителни комисии попълнени преброителни материали (анкетни карти за сградите, жилищата и населението, ПНЖ-2 и ПНЖ-3) се съхраняваха в ОСИ. Определените архивни помещения напълно отговаряха на изискванията. Издадени бяха заповеди за определяне на лицата, които ще съхраняват ключовете от помещенията, и в чието присъствие могат да се получават и ползват по предназначение преброителните материали.

9. Електронно преброяване

Електронното преброяване стартира в 0.00 ч. на 7 септември и продължи до 24.00 ч. на 30 септември. Възможност да попълнят електронната преброителна карта имаха всички български и чужди граждани, които пребивават обичайно на територията на страната.

Ограничаването на възможността чуждестранни IP адреси да достъпват платформата за електронно преброяване беше част от предприетите организационни и технически мерки в изпълнение на чл. 41 от ЗПНЖФ2021. Основна цел на това ограничение беше да се сведат до минимум рисковете от изтичане на личните данни на лицата, преброили се по електронен път. Ограничаването на достъпа до системата само за IP адреси от страната беше направено и с цел да се осигури необходимото качество и обхват на информацията и да се изпълнят задълженията на страната към европейското законодателство с оглед на прецизността на обхвата на преброяваното население.

Страницата на електронното преброяване беше достъпна на [https:// e-census2021.bg](https://e-census2021.bg) (или чрез сайта на НСИ - <https://www.nsi.bg>, или от информационната страница на Преброяване 2021 <https://www.census2021.bg>).

Регистрация и попълване на преброителната карта

Достъпът до портала за въвеждане в електронната преброителна карта се осъществяваше посредством регистрация, като задължителни за попълване бяха данните - име и фамилия, валиден имейл адрес, персонален идентификационен номер (ЕГН, ЛНЧ, ЛН), номер на документ за самоличност, дата на издаване на документа.

С цел избягване на злоупотреби с лични данни и безконтролно преброяване на лица бяха реализирани следните ограничителни условия:

- С една регистрация се преброяваше едно жилище и всички лица, които пребивават в него;
- С едни и същи данни не можеше да се направи втора регистрация;
- Лицето, което прави регистрация, задължително трябваше да бъде част от преброените в картата лица.

Данните от регистрационната форма се проверяваха в Регистър български документи за самоличност при МВР чрез заявка към средата за Междурегистров обмен на данни RegiX на Държавната агенция за електронно управление (ДАЕУ). Данните не се съхраняваха и обработваха от НСИ.

При валидна комбинация от данни потребителят получаваше имейл за активация на регистрацията на посочената от него електронна поща. Линкът за активация беше валиден до 2 часа от изпращането на мейла. В случай че активацията не е извършена в този период, нова регистрация беше възможна след нови 2 часа.

След успешна регистрация потребителят можеше да влезе в портала за електронно преброяване и да попълни необходимата информация за жилището, в което пребивава и членовете на своето домакинство.

При попълване на електронната преброителна карта се извършваха проверки за валидност на персонален идентификатор (ЕГН, ЛНЧ, ЛН) с данни, предоставени от ГД ГРАО при МРРБ и

дирекция „Миграция“ при МВР. Използван беше и Регистърът на трудовите договори, поддържан от Националната агенция за приходите за предварително попълване на въпросите, свързани с икономическата дейност и професията на лицата.

След успешно попълване на преброителната карта потребителят получава уникален преброителен код, който му се изпраща на имейла, от който е извършена регистрацията.

Чрез прост случаен подбор беше излъчена извадка от идентификатори, за които след приключване на основната карта се визуализираха допълнителните анкетни карти за изследванията на раждаемостта и репродуктивното поведение на населението и миграцията и миграционното поведение на населението. Допълнителните изследвания бяха доброволни.

Защитни механизми и проведени тестове в процеса на електронното преброяване

Провежданто на електронното преброяване беше осигурено със защитни механизми за осигуряване на мрежовата и информационна сигурност и защита на данните.

Извършени бяха тестове за функционалност на системата, тестове за натоварване, тестове за сигурност, мониторинг на инфраструктурата и системите и трафика, резервиране на данните. Осигурен беше подпомагащ център за подкрепа на респондентите по време на преброяването.

По време на електронното преброяване имаше многократни опити за атаки, които бяха идентифицирани, НСИ предприе необходимите действия и се справи адекватно с тях, като защити информацията и всички данни, постъпващи при преброяването. Системата беше в работоспособно състояние през целия период на електронното преброяване.

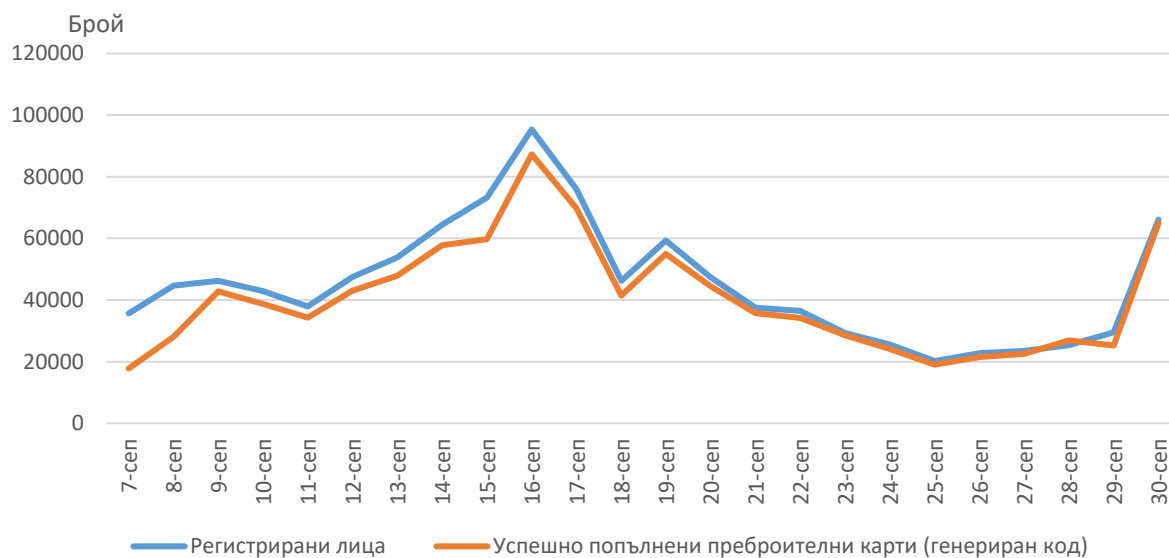
Резултати от електронното преброяване

В периода от 7 до 30 септември 2 406 055 души, разпределени в 1 060 679 домакинства, са се преброили електронно чрез Информационна система „Преброяване 2021“. Регистрацията са извършили 1 086 886 лица, от тях 970 857, или 89.4%, са приключили успешно преброителната карта и са получили уникален преброителен код. Най-много са преброени онлайн в София - 787 278 души, което е малко над 60% от населението на столицата. Следват областите Пловдив - с 230 311 електронно преброени, и Варна - с 208 056, съответно с 34.6% и 44.3% от населението към 31.12.2020 година.

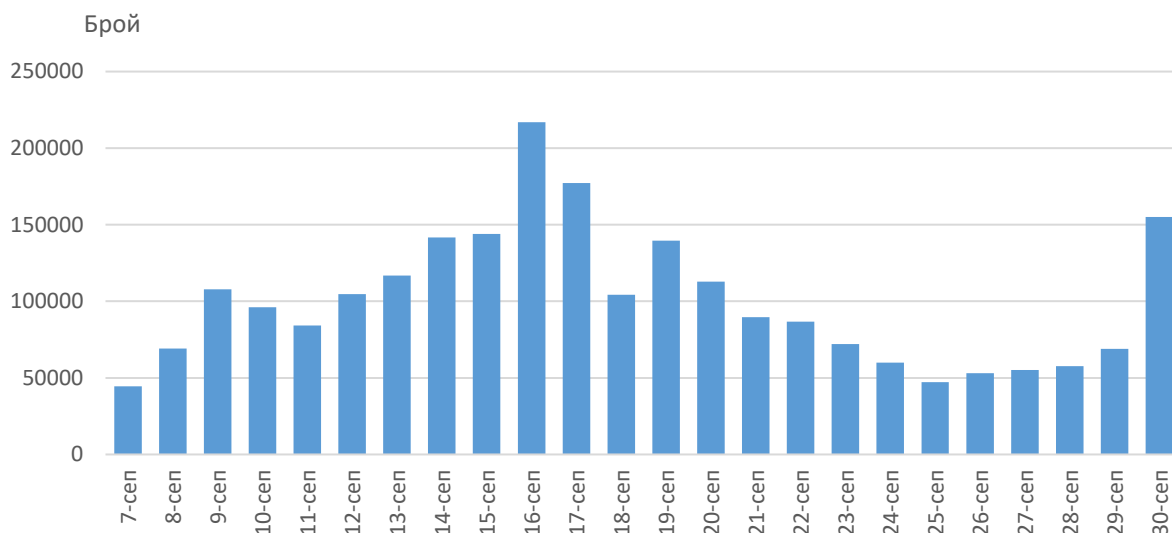
В периода от 7 до 9 септември информационният сайт, през който се достъпваше системата, беше атакуван нееднократно с огромен зловреден трафик. Това затрудни изключително достъпа до приложението за въвеждане на данни, което от своя страна доведе до спад на желаещите да се преброят електронно. В резултат на това към 13 септември в системата бяха регистрирани 276 035 лица и бяха преброени 560 787 души, или едва 8% от населението на страната, което наложи удължаването на периода на провеждане на електронното преброяване до 30 септември с Решение № 676 от 17 септември 2021 г. на Министерския съвет.

С удължаването на срока интересът към електронното преброяване значително спадна. По данни от информационната система най-висока активност е имало на 16 и 17 септември и 30 септември, като в периода след удължаването (18 - 30 септември) в системата успешно са се регистрирали средно по 31 хил. лица, или съответно по 78 хил. преброени лица на ден.

Фиг. 7. Дневна активност - брой успешни регистрации и брой успешно попълнени преброителни карти (генериран код)

Фиг. 8. Дневна активност - брой преброени лица

**Таблица 4. Брой електронно преброени жилища и лица към 30 септември 2021 година
(Оперативни данни)**

Област	Жилища	Домакинства	Лица	Карта М	Карта Р
Общо	971182	1060679	2406055	2250	1078
Благоевград	24658	27846	69746	45	32
Бургас	56482	60983	140893	140	52
Варна	83734	90235	208056	181	83
Велико Търново	28674	31133	70287	78	51
Видин	7689	8522	18079	10	10
Враца	16966	18699	41721	34	16
Габрово	15673	17126	37361	23	14
Добрич	18605	20136	46121	50	10
Кърджали	8202	8928	21815	17	1
Кюстендил	11727	13197	29772	31	14
Ловеч	11839	13086	28613	27	11
Монтана	10252	11426	25034	28	9
Пазарджик	19934	22615	53101	47	31
Перник	15949	17744	41185	29	37
Плевен	24491	26613	59763	85	35
Пловдив	89806	98492	230311	241	118
Разград	7843	8585	19615	10	6
Русе	31172	33504	74921	85	40
Силистра	8112	8752	19846	14	6
Сливен	15674	17127	39170	28	16
Смолян	8158	9258	21901	3	7
София	24659	28562	67446	52	35
София (столица)	328874	357512	787278	745	345
Стара Загора	42228	45370	104194	94	47
Търговище	8901	9696	21809	13	5
Хасково	21390	23548	55612	38	18
Шумен	16663	18148	41682	64	15
Ямбол	12827	13836	30723	38	14

Делът на електронно преброените лица по области варира от 13.6% за област Кърджали до 60.2% за област София (столица). Като цяло в 19 области електронно преброеното население е под 30% от населението на областта към 31.12.2020 година.

10. Преброяване с преброител

10.1. Провеждане

Преброяването с преброител са проведе в периода 18 септември - 10 октомври чрез посещение на жилищата и домакинствата от преброителите и попълване на хартиена преброителна карта.

За осигуряване на организацията на процеса по преброяване беше разработена Инструкция за текущ контрол на работата на терен, утвърдена с Протокол № 8/30.07.2021 г. от Централната комисия по преброяването. Инструкцията урежда задачите и взаимодействието между органите на преброяването, преброителите и контролорите по време на преброяването с преброители в съответствие с разпоредбите на ЗПНЖФ2021.

Работата на преброителите стартира на 6 септември с преброяване на временно присъстващите лица в местата за настаняване и в лечебните заведения. За местата за настаняване с над десет лица беше разработено уеббазирано приложение за попълване на информация. Местата за настаняване, които не се възползваха от този метод, бяха преброени от преброители.

Преброяването на лицата в лечебните заведения и арестите беше извършено от служебни преброители, предложени от техните ръководители.

В периода на електронното преброяване преброителите имаха възможност да обхождат своите преброителни участъци, без да посещават домакинствата, като при необходимост допълваха или коригираха обр. ПНЖ-2 и схемите на преброителните участъци в зависимост от установената на терен ситуация. С цел подпомагане на преброителите в тяхната работа и за по-добра ориентация по схемите на преброителния участък беше разработено уеббазирано приложение за визуализация на границите на преброителните участъци и обектите в тях.

На 18 септември преброителите стартираха своята дейност по преброяване на населението и жилищния фонд. През целия период на преброяването с преброител до 10 октомври за цялата страна продължи функционирането на подпомагащия телефонен център с кратък номер *2021 за проверка на легитимността на преброителите и оказване на методологическа помощ на преброители и контрольори.

В периода на преброяването в голяма степен се спазваше Инструкцията за текущ контрол на работата на терен. Прогресът на преброяването се проследяваше чрез периодично събиране на оперативна информация от преброителите за броя на преброените обекти - сгради, жилища и лица. Преброяването на специфичните категории население премина без проблеми при добра организация и междуинституционално сътрудничество.

При изпълнение на своите задължения преброителите срещнаха следните проблеми:

- Удължаването на срока на електронното преброяване до 30 септември и паралелното му провеждане с преброяването с преброител създаде значителни затруднения в организацията на процеса. Преброителите стартираха своята дейност на 18 септември в ситуация на изключителна несигурност колко лица ще се преброят електронно до 30 септември. В някои случаи се налагаше неколкостранно посещение на адреси - събиране на електронните кодове, изчакване да се преброят електронно и след това ново посещение, за да се преброят непреброените;
- Ниският дял на електронно преброените лица доведе до недостиг на преброителни материали. Това възпрепятства преброителите при изпълнение на техните задължения и принуди регионалните структури на НСИ да разпределят целия резерв от отпечатан инструментариум. Въпреки това в отделни общини с особено нисък дял на електронно преброени и на местата с висока концентрация на уязвими общности, които традиционно не се броят онлайн, се наблюдаваше сериозен недостиг на хартиени преброителни карти. Това наложи допълнителен печат на хартиени преброителни карти;
- Провеждането на поредица парламентарни избори в една и съща година, както и кризата с COVID-19, като цяло се отразиха и на преброяването.
- Бяха регистрирани откази от преброяване, непредоставяне на ЕГН и други данни от преброителната карта, грубо отношение към преброителите, включително и случай на нападение с огнестрелно оръжие;
- Достъп до обектите на преброяване. Въпреки че в ЗПНЖФ2021 беше регламентирано участието на управителите на етажната собственост, на практика това не се случи навсякъде. Наличните в общините списъци на управителите на етажна собственост не винаги бяха актуални. Преброителите имаха проблеми с достъпа до сгради, затворени комплекси и други обекти с ограничителен режим в големите градове;
- ПНЖ-2 и схемата на преброителния участък. Поради функционални ограничения на модула за райониране на ИС „Преброяване“ списъците на жилищните единици не винаги бяха сортирани коректно. В комбинация с липсата на адреси в малките населени места или проблеми с адресите в жилищните комплекси на големите градове се получи объркване при част от преброителите и се създаде проблем при изпълнение на задълженията им по преброяването;
- В отделни случаи се губеше връзката преброител - контрольор, контрольор - отговорник от ОСИ. Много преброители звъняха на подпомагащия център за помощ

при разрешаване на методологически въпроси, след като не успяваха да се свържат с контролърите си.

При изпълнение на своите задължения отделите „Статистически изследвания“ срещнаха следните проблеми:

- В целия период на преброяването с преброител бяха регистрирани множество откази от преброители и контролъри, които на места достигнаха до 30% от предварително набрания персонал. Основната причина за отказите беше свързана със страха на лицата от разпространението на COVID-19, както и с ниското заплащане. Не във всички общини имаше наличен резерв на преброители поради липсата на желаещи. Това наложи в движение спешно да се търсят нови. Бяха изпратени писма до областните и общинските преброителни комисии, ректорите на университети в столицата. Директорите на ТСБ осъществиха контакти с различни администрации на регионално ниво. Поради липсата на преброители и контролъри почти всички служители на ОСИ трябваше да се включат като такива, за да се осигури покритие на цялата територия на страната. Въпреки положените усилия преброяването приключи с налични 4 904 контролъри и 16 181 преброители, като най-сериозен беше проблемът в София (столица);
- Преброяването на териториите с компактно малцинствено население. стартира с проблеми в тези територии в цялата страна. Почти навсякъде то се извърши с активното съдействие на регионалните структури на МВР и местната администрация. Една от причините за това беше липсата на кандидати за преброители. Дори и при занижени образователни критерии изключително трудно се намират хора сред общността, които да се справят с процеса на преброяване. Преброяването в териториите с компактно малцинствено население беше извършено с помощта на здравни и образователни медиатори, учители от училищата в тези райони, социални работници на общинските администрации или други разпознаваеми от общността лица. Втората причина беше недоверието, неразбирането и страховете сред населението, които в началото предизвикаха масов отказ за предоставяне на данни в тези райони;
- Закъснението в районирането на страната на контролни райони и преброителни участъци забави и процесите по отпечатване на договорите, образците ПНЖ-2 и ПНЖ-3 и схемите на преброителните участъци. Поради тази причина не всички материали бяха раздадени по време на обученията и се наложиха допълнителни срещи и комуникация с преброителите и контролърите;
- Ниският дял на електронно преброени, доведе до липса на достатъчно преброителни карти, което забави работата на преброителите и предизвика логистични проблеми, като допълнително отпечатване на преброителни карти в ОСИ и общинските администрации и разпределение между преброителите;
- Не във всички общини съдействието на общинските администрации беше на необходимото ниво. Причината за това беше съвпадането по време на подготовката за поредните избори и периода на преброяването.

Към 28 септември - по оперативни данни от работата на терен, от преброители бяха преброени 1 950 хил. души, или общо с електронно преброените 59.4% от населението. Това наложи да бъде удължено преброяването с преброител до 10 октомври 2021 година (Решение № 693 от 29 септември 2021 г. на Министерския съвет).

След удължаването на срока и поради незадоволителния напредък на преброяването в съответствие с чл. 7, ал. 5, т. 4 от ЗПНЖФ2021 Централната комисия по преброяването взе решение за разкриване на временни преброителни пунктове за съдействие на гражданите, преброителите и контролърите по въпроси, свързани с преброяването. Такива пунктове бяха разкрити почти във всички сгради на отделите „Статистически изследвания“, в 22 района на София (столица), в различни общини в страната, библиотеки, читалища и други.

Откритият помощен център в ЦУ на НСИ в гр. София по време на преброяването продължи своята дейност като временен пункт за преброяване и след приключването на електронното преброяване, като оказваше съдействие всеки ден без прекъсване между 9.00 - 18.00 часа.

10.2. Приемане и въвеждане на преброителните материали

В съответствие с утвърдения График за дейностите по провеждането на Преброяване 2021 преброителните материали бяха предадени, както следва:

До 15 октомври 2021 г. контрольорите приеха от преброителите попълнените преброителни материали чрез подписване на приемо-предавателен протокол. В същия период контрольорите предадоха преброителните материали, приемо-предавателните протоколи и служебните карти на преброителите на общинските преброителни комисии чрез подписване на приемо-предавателни протоколи, удостоверяващи изпълнението на задълженията им съгласно договорите. Общинските преброителни комисии осигуриха помещения за съхранение и приемане на преброителните материали от преброителите и контрольорите, отговарящи на изискванията за съхранение на личните данни. На отделни места приемането на материали беше организирано в сградите на отделите „Статистически изследвания“.

До 22 октомври 2021 г. общинските преброителни комисии предадоха всички преброителни материали на отделите „Статистически изследвания“. Преброителните кутии са архивирани в определените за целта помещения.

До 10 ноември 2021 г. отделите „Статистически изследвания“ въведоха в ИС „Преброяване“ сводните данни за контролните райони от обр. ПНЖ-3.

От 1 декември 2021 г. стартира въвеждането на информацията от хартиените преброителни карти.

10.3. Резултати

Към 10 октомври по предварителни оперативни данни от сумарните списъци на контрольорите (обр. ПНЖ-3), преброени от преброители са 3 497 хил. лица.

**Таблица 5. Брой преброени сгради, жилища, домакинства и лица от преброители
(оперативни данни към 10 октомври 2021)**

Области	Сгради	Жилища	Домакинства	Лица	Карти М	Карти Р
Общо	2025680	3049930	1476492	3497439	12233	4415
Благоевград	85510	132910	77073	202365	454	213
Бургас	106615	248405	85794	205295	738	238
Варна	100393	184580	80490	183004	747	322
Велико Търново	84294	115290	55142	123264	573	184
Видин	52220	62114	25650	55797	208	60
Враца	82292	98979	46279	108042	402	137
Габрово	42067	61766	28107	58805	231	51
Добрич	60301	85281	39702	92940	375	149
Кърджали	49564	72077	41353	105971	303	116
Кюстендил	61828	79748	35813	78976	280	80
Ловеч	71014	81457	37555	87963	202	89
Монтана	77427	82668	38421	87103	244	74
Пазарджик	87265	106458	60202	153673	516	124
Перник	65742	83575	31531	70979	223	75
Плевен	88087	119484	64976	151434	611	157
Пловдив	154339	257861	137206	344264	1239	435
Разград	42127	51034	30895	76907	167	73
Русе	61366	92664	47517	105829	431	145
Силистра	39021	49664	28853	71700	244	78
Сливен	59714	77264	44795	113166	401	150
Смолян	38273	65555	33406	73635	291	107
София	142474	152059	62200	149225	434	163
София (столица)	78738	267910	117743	262517	1138	436
Стара Загора	86912	133127	69729	164257	551	229
Търговище	42227	56072	29269	68948	273	131
Хасково	74793	104377	56219	136567	317	156
Шумен	52048	71444	40917	97870	375	128
Ямбол	39029	56107	29655	66943	265	115

В повечето общини на страната бяха обходени всички преброителни участъци и преброяването може да се счита за успешно, благодарение на положените усилия от служителите в ОСИ и доброто сътрудничество с общинските администрации и регионалните структури на централната власт. В някои общини имаше малък брой необходими територии, предимно труднодостъпни местности и вилни зони. Най-съществен беше проблемът с осигуряване на обхвата в София (столица).

Таблица 6. Брой контролни райони и преброителни участъци, включително необходими преброителни участъци

Области	Контролни райони	Преброителни участъци	Необходими преброителни участъци (брой)	Необходими преброителни участъци (%)
Общо	9063	33883	1701	5.0
Благоевград	424	1379	4	0.3
Бургас	549	2214	74	3.3
Варна	464	2046	6	0.3
Велико Търново	446	1333	31	2.3
Видин	181	594	0	0.0
Враца	211	967	0	0.0
Габрово	419	847	28	3.3
Добрич	301	849	1	0.1
Кърджали	512	850	9	1.1
Кюстендил	240	767	1	0.1
Ловеч	173	773	0	0.0
Монтана	196	833	0	0.0
Пазарджик	235	1162	16	1.4
Перник	243	816	0	0.0
Плевен	237	1149	6	0.5
Пловдив	560	2943	45	1.5
Разград	139	481	3	0.6
Русе	191	943	0	0.0
Силистра	156	488	0	0.0
Сливен	196	834	10	1.2
Смолян	283	687	1	0.1
София (столица)	929	4959	1442	29.1
София	411	1459	1	0.1
Стара Загора	368	1497	16	1.1
Търговище	238	567	2	0.4
Хасково	370	1141	1	0.1
Шумен	219	704	4	0.6
Ямбол	172	601	0	0.0

Таблица 7. Общ брой сгради, жилища, домакинства и лица, преброени чрез електронна и хартиена преброителна карта
(Оперативни данни)

Области	Сгради	Жилища	Домакинства	Лица	Карта М	Карта Р
Общо	2025680	4021112	2537171	5 903 494	14483	5493
Благоевград	85510	157568	104919	272 111	499	245
Бургас	106615	304887	146777	346 188	878	290
Варна	100393	268314	170725	391 060	928	405
Велико Търново	84294	143964	86275	193 551	651	235
Видин	52220	69803	34172	73 876	218	70
Враца	82292	115945	64978	149 763	436	153
Габрово	42067	77439	45233	96 166	254	65
Добрич	60301	103886	59838	139 061	425	159
Кърджали	49564	80279	50281	127 786	320	117
Кюстендил	61828	91475	49010	108 748	311	94
Ловеч	71014	93296	50641	116 576	229	100
Монтана	77427	92920	49847	112 137	272	83
Пазарджик	87265	126392	82817	206 774	563	155
Перник	65742	99524	49275	112 164	252	112
Плевен	88087	143975	91589	211 197	696	192
Пловдив	154339	347667	235698	574 575	1480	553
Разград	42127	58877	39480	96 522	177	79
Русе	61366	123836	81021	180 750	516	185
Силистра	39021	57776	37605	91 546	258	84
Сливен	59714	92938	61922	152 336	429	166
Смолян	38273	73713	42664	95 536	294	114
София	142474	176718	90762	216 671	486	198
София (столица)	78738	596784	475255	1 049 795	1883	781
Стара Загора	86912	175355	115099	268 451	645	276
Търговище	42227	64973	38965	90 757	286	136
Хасково	74793	125767	79767	192 179	355	174
Шумен	52048	88107	59065	139 552	439	143
Ямбол	39029	68934	43491	97 666	303	129

11. Извадкови изследвания

11.1. Извадкови изследвания на раждаемостта и миграцията.

В изпълнение на чл. 37 от ЗПНЖФ2021 бяха проведени две извадкови изследвания, съпътстващи Преброяване 2021:

- Изследването „Раждаемост и репродуктивно поведение на населението“ (карта Р). Обект на наблюдение са всички жени на възраст 15 - 49 години и всички мъже на възраст 15 - 59 навършени години, чието обичайно местопребиваване е в страната. Целта на изследването е да установи идеалите, нагласите и проблемите на населението в репродуктивна възраст, както и факторите, които определят репродуктивното поведение;
- Изследването „Миграция и миграционно поведение на населението“ (карта М). Обект на наблюдението са всички лица на възраст 15 - 74 навършени години, чието обичайно местопребиваване е в страната. Целта на изследването е да установи обхватът, интензивността и направлението на вътрешно- и външномиграционните процеси, факторите, които определят миграционното поведение на населението и очакванията, свързани с бъдещата вътрешна и външна миграция на населението.

За всяко от изследванията бяха излъчени по две независими извадки чрез прост случаен подбор - извадка от жилища за анкетиране с преброител (по време на преброяване с преброител) и извадка от лица (ЕГН) за самоанкетиране чрез електронен въпросник (по време на е-преброяване).

Обемите на излъчените извадки са, както следва:

- Карта Р - 7 386 лица (с преброител) и 6 250 лица (за е-преброяване);
- Карта М - 16 373 лица (с преброител) и 14 000 лица (за е-преброяване).

11.2. Изследване на Бюджета на времето на населението

В изпълнение на чл. 37 от ЗПНЖФ2021 и към настоящия момент се провежда изследването на Бюджета на времето. Хармонизираното европейско изследване на използването на времето (HETUS) се провежда в страните от Европейския съюз, за да се определи колко време хората прекарват в различни дейности, включително платена работа, домакинска работа и семейни грижи, лични грижи, доброволен труд, социален живот, пътуване и свободно време.

Работата на терен стартира в края на март 2022 г. и ще продължи до края на март 2023 година.

Изследването се провежда чрез два метода на събиране на данни:

- CAPI - директно интервю с респондентите за попълване на домакински и индивидуални въпросници;
- PAPI - попълване на дневник от респондентите за разпределение на дейностите им в рамките на 24 часа - за един делничен и един празничен ден.

11.3. Контролни изследвания

В изпълнение на чл. 38 от ЗПНЖФ2021 бяха проведени две извадкови контролни изследвания за проверка на точността на регистрираните данни и за пълнотата на обхвата на единиците на наблюдение.

Основната цел на контролното изследване на точността на регистрираните данни е да се оцени получената при Преброяване 2021 информация по отношение на верността на вписаните данни за населението и жилищата.

Основната цел на контролното изследване за пълнотата на обхвата на единиците на наблюдение е да се установят допуснатите грешки при обхвата на населението и жилищния фонд към 7.09.2021 г. и вероятните източници на тези грешки.

Посредством двустепенна гнездова извадка в контролните изследвания за пълнотата на обхвата и точността на регистрацията бяха избрани съответно 10 906 и 3 309 жилища.

Работата на терен по контролните изследвания стартира на 11.10.2021 г., непосредствено след края на преброяването, и приключи на 31.10.2021 година. Контролните преброители бяха служители на НСИ, експерти в методологията на преброяването и с опит в провеждането на извадкови изследвания в домакинствата. Контролните изследвания се проведеха посредством електронни устройства, със специално разработено приложение за събиране на данни.

Данните от двете контролни изследвания се използват единствено за оценка на грешката и не се използват за корекция на данните от преброяването.

VIII. ОБРАБОТКА, ВАЛИДИРАНЕ И КОДИРАНЕ НА МИКРОДАННИ

1. Оценка на обхвата и качеството на събраната информация

За решаване на проблема с недообхвата на преброените обекти - сгради, жилища и население, Националният статистически институт разработи Методология за оценка на обхвата на преброеното население и точността на регистрацията и допълването на информацията от преброяването с информация от административни регистри. Методологията е разработена при спазване на общите принципи и статистическите препоръки на Конференцията на европейските статистики за провеждане на преброяването на населението и жилищния фонд, глобалните препоръки на Статистическата комисия на ООН в Ню Йорк и изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/881 на Комисията по отношение на условията и структурата на докладите за качество.

За целите на прилагането на методологията са извършени следните дейности:

- Предварителна оценка на обхвата на преброените обекти - сгради, жилища и население;
- Сравнителен анализ на резултатите от предварителния обход и регистрираните обекти - сгради/входове и жилища/жилищни единици и резултатите от електронното и преброяването с преброител;
- Анализ на съвкупността на липсващите обекти;
- Изискана е информация от администрации, поддържащи административни регистри/бази данни, по състояние към или възможно най-близо до критичния момент на преброяването
- Анализ на административните регистри/бази данни и изготвяне на хармонизирано описание на метаданни за съответните системи;
- Степен на съответствие - изпълнение на информацията от административни регистри/бази данни и основните принципи на преброяването;
- Оценка на точността на регистрацията на данните за обектите на преброяването (сгради, жилища и население) - допълване на липсваща информация, коригиране на информация, събрана по време на преброяването;

Използави са данни от следните регистри/бази данни:

- Министерство на образованието и Национален център за информация и документация (НАЦИД) - Националната електронна информационна система за предучилищното и училищното образование (НЕИСПУО), Регистър на действащи и прекъснали студенти и докторанти;
- Национална агенция за приходите - Регистър на трудовите договори и Регистър на здравноосигурените лица;
- Национален осигурителен институт - Регистър на осигурените лица, Регистър „Пенсии“, Регистър на паричните обезщетения за безработица;
- Министерство на вътрешните работи - Регистър на чужденците;
- ГД ГРАО при МРРБ - Национална база данни „Население“;

- Национална експертна лекарска комисия - Единна информационна система на медицинската експертиза (ЕИСМЕ);
- Агенция по геодезия, картография и кадастър;
- Общините в Република България - Системи „Местни данъци и такси“;
- Агенция по заетостта;
- Агенция за социално подпомагане;
- Текуща статистика на жилищния фонд;
- Информационна система „Демография“;
- Други изследвания, провеждани от НСИ.

2. Въвеждане и обработка на микроданни

Въвеждането на данни от хартиените преброителни карти се извърши в периода ноември 2021 г. - май 2022 година. Въвеждането беше организирано по контролни райони и преброителни участъци в ИС „Преброяване“.

За целите на осигуряване на качеството и пълнотата на информацията на входа на приложението за самоанкетирание и приложението за въвеждане на данни бяха заложени формални и логически контроли, както за всеки един раздел от преброителната карта, така и за контрол между различните раздели.

Всички номенклатури и класификации бяха заложени предварително в системата с цел директно кодиране на въведената информация и избягване въвеждането на произволни стойности. За въпросите с отворен отговор, бяха заложени формални контроли, ограничаващи (доколкото е възможно) въвеждането на екстремни стойности, символи, латиница и т.н. Всичките полета бяха задължителни за въвеждане и потребителят не можеше да приключи преброителната карта, ако не е попълнил всички въпроси.

Дейностите, които са извършени по време на обработката и валидирането на данните от преброяването са:

- Проверка на коректност на идентификатори;
- Проверка на логическата последователност и взаимосвързаност на въпросите и разделите от преброителната карта;
- Изчистване на дублирани записи;
- Кодиране на полетата със свободни текстове;
- Допълване на съвкупността на обектите на преброяване с данни от административни източници;
- Допълване на характеристиките на непреброените обекти с данни от административни източници;
- Формиране на домакинства и семейства.

IX. ТЕХНИЧЕСКО И КОМУНИКАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

1. ИС „Преброяване“

С цел технологичното осигуряване и автоматизиране на цялостния процес по организацията и провеждането на преброяването Националният статистически институт обяви открита процедура за закупуване на софтуер за Преброяване 2021 с предмет: „Доставка на лицензи, конфигуриране, гаранционно обслужване и техническа помощ на място на софтуер за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.“. Софтуерът е разработен на модулен принцип и съдържа следните модули:

- Функционалност за управление на данни - импортиране, редактиране и управление на пространствени данни;

- Функционалност за организация на преброяването - дефиниране на проект, създаване на метаданни за логистика, организация, териториално назначаване на дейности, роли, права и оборудване;
- Функционалност за управление на задачи;
- Функционалност за управление на човешките ресурси - поддържане на йерархия на служителите, нива на достъп, лична информация на участниците в преброяването и съответните отговорности;
- Функционалност за мониторинг и наблюдение - предлага възможност за наблюдение на текущите, изпълняващите се и завършените дейности. Модулът предоставя различни функционалности за наблюдение на процесите;
- Уебприложение - приложение за въвеждане на данни онлайн;
- Мобилно приложение - предназначено за събиране на пространствени данни. Съвместимо е както с iOS, така и с Android устройства. Разполага с необходимите функционалности.

Софтуерът осигурява единен метод за управление на достъпа, поддържане на роли, въвеждане и редакция на информация. Осигурява всички стандартни функционалности като редактиране, изтриване, добавяне на нови обекти, единен интерфейс, търсене, експортиране и импортиране на данни.

Всички дейности по управление на човешки ресурси, райониране, електронно преброяване, въвеждане на данни от преброяването и съпътстващите го извадкови изследвания се извършваха в специализирания софтуер за Преброяване 2021.

2. Информационен сайт на НСИ

За осигуряване на публичност на дейностите по преброяването, повишаване на информираността на населението и достъпността до информация беше разработена специализирана интернет страница на Преброяване 2021 <https://census2021.bg/>. Страницата се актуализираше на всеки етап от преброяването, като беше публикувана информация за провежданите кампании, както и всички необходими документи, карти и инструкции. На интернет страницата беше публикуван и линкът за достъп до електронната преброителна карта.

3. Подпомагаш център

За подпомагане на лицата, възползвали се от възможността да се преброят електронно, беше създаден подпомагаш център. Над 400 служители от ЦУ и ТСБ на НСИ отговаряха на гражданите по време на националното преброяване на населението и жилищния фонд между 7 септември и 10 октомври. При въпроси по преброителната карта или при технически казуси хората звъняха на *2021 или на 02/907-84-30. Обучени специалисти отговаряха на поставените въпроси, а разговорите бяха записвани.

По време на електронното преброяване между 7 и 30 септември контактният център работеше всеки ден от 9.00 до 21.00 часа. От 18 септември започна вторият етап - преброяването с преброители, който продължи до 10 октомври. Подпомагащият център работеше от 8.00 ч. сутринта до 20.00 ч. вечер, каквото беше и работното време на преброителите. На посочените телефони гражданите имаха възможност да проверят самоличността на преброителя в техния участък. Преброителите и контролорите можеха да получат методологическа и техническа помощ относно попълването на образците ПНЖ-2 и преброителните карти.

Във връзка със създаването на организация за работа на подпомагащия център бяха утвърдени графици на служители, определени за дежурни оператори, на откритите телефонни линии за периода от 7 септември до 10 октомври 2021 година.

В администрирането и обслужването на подпомагащия център взеха участие служители от ЦУ и ТСБ на НСИ. Регистрираните агенти бяха 461. При необходимост по всяко време имаше възможност да се увеличават както линиите, така и агентите до пълния капацитет на подпомагащия център.

Определените служители за техническа и методологическа помощ преминаха специализирано обучение за целите на нормалното протичане на процеса по подпомагане на лицата при попълване на електронната карта и работа с подпомагащия център на НСИ; бяха разработени указания за комуникация с потребителите; указание за работа с приложението, както и видео-клип за работа с подпомагащия център. През целия период на работа на подпомагащия център беше организиран канал за комуникация с операторите в случай на кризисни ситуации.

За периода на Преброяване 2021 са получени 142 894 входящи обаждания.

Таблица 8. Входящи обаждания, разпределени по вид и брой попълнени анкети

Дата	Входящи обаждания IT	Пропуснати обаждания IT	Попълнени анкети IT	Входящи обаждания методологически въпроси	Пропуснати обаждания методологически въпроси	Попълнени анкети методологически въпроси	ОБЩ брой входящи обаждания	Общ брой пропуснати обаждания	ОБЩ брой попълнени анкети
07.09.2021 г.	4333	3431	204	2987	1865	344	7320	5296	548
08.09.2021 г.	2554	1362	863	2071	756	539	4625	2118	1402
09.09.2021 г.	1808	751	529	1574	495	387	3382	1246	916
10.09.2021 г.	1381	359	750	1552	207	781	2933	566	1531
11.09.2021 г.	1138	215	626	1424	99	758	2562	314	1384
12.09.2021 г.	1739	683	726	1914	398	820	3653	1081	1546
13.09.2021 г.	3189	2159	394	3283	1825	633	6472	3984	1027
14.09.2021 г.	4230	3517	195	3805	2917	232	8035	6434	427
15.09.2021 г.	8271	7086	83	6957	5124	329	15228	12210	412
16.09.2021 г.	12123	10868	481	9304	7328	391	21427	18196	872
17.09.2021 г.	5246	4176	835	3651	2389	732	8897	6565	1567
18.09.2021 г.	2465	1504	703	2384	627	989	4849	2131	1692
19.09.2021 г.	2792	1912	740	2411	963	860	5203	2875	1600
20.09.2021 г.	4867	3955	769	2950	1307	971	7817	5262	1740
21.09.2021 г.	2726	1794	703	2002	492	977	4728	2286	1680
22.09.2021 г.	1665	745	734	1392	57	740	3057	802	1474
23.09.2021 г.	2038	971	688	1304	72	770	3342	1043	1458
24.09.2021 г.	1845	885	698	1298	126	591	3143	1011	1289
25.09.2021 г.	916	157	503	784	12	511	1700	169	1014
26.09.2021 г.	1130	265	719	989	27	575	2119	292	1294
27.09.2021 г.	2549	1598	699	1509	130	830	4058	1728	1529
28.09.2021 г.	2656	1686	724	1722	290	874	4378	1976	1598
29.09.2021 г.	3316	856	590	2077	1529	837	5393	2385	1427
30.09.2021 г.	5311	4279	618	3262	1556	577	8573	5835	1195
01.10.2021 г.	n/a	n/a	n/a	1762	1052	345	1762	1052	345
02.10.2021 г.	n/a	n/a	n/a	477	105	175	477	105	175
03.10.2021 г.	n/a	n/a	n/a	409	58	36	409	58	36
04.10.2021 г.	n/a	n/a	n/a	1444	1041	129	1444	1041	129
05.10.2021 г.	n/a	n/a	n/a	2476	1714	398	2476	1714	398
06.10.2021 г.	n/a	n/a	n/a	2101	1405	36	2101	1405	36
07.10.2021 г.	n/a	n/a	n/a	1679	1132	353	1679	1132	353
08.10.2021 г.	n/a	n/a	n/a	2057	1504	332	2057	1504	332
09.10.2021 г.	n/a	n/a	n/a	916	512	136	916	512	136
10.10.2021 г.	n/a	n/a	n/a	1639	794	470	1639	794	470
ОБЩО за периода 07.09.2021 - 10.10.2021 г.	80 288	55 214	14 574	75 011	38 602	18 458	142 894	85 805	30 622

4. Допълнителни пощенски кутии

За осигуряване на техническа и методологическа помощ на лицата при попълване на електронната преброителна карта и за компенсиране на ограниченията в капацитета на подпомагащия център бяха отворени две електронни пощенски кутии Census2021@nsi.bg и callcensus2021@nsi.bg. Експерти от ЦУ на НСИ отговориха на общо над 6 000 запитвания на граждани по отношение на попълването на електронната преброителна карта.

5. Подпомагащи центрове и временни преброителни пунктове

В периода на електронното преброяване НСИ разкри подпомагащи центрове за съдействие на гражданите по отношение на попълването на електронната преброителна карта. На място гражданите се преброяваха електронно на устройства, осигурени от института, като в процеса на попълване на онлайн картата получаваха съдействие от експертите от ОСИ и ЦУ на НСИ.

В периода на преброяването с преброител в съответствие с чл. 7, ал. 5, т. 4 от ЗПНЖФ2021 НСИ разкри временни преброителни пунктове за съдействие на гражданите, както и на преброителите и контролорите по въпроси, свързани с преброяването.

6. Алтернативни варианти за попълване на преброителната карта

В последните дни от преброяването НСИ предостави алтернативен начин за преброяване чрез попълване, сканиране и изпращане на преброителната карта за сградите, жилищата и населението на отворените електронни пощенски кутии.

В допълнение, поради липсата на преброители в някои преброителни участъци, особено в Столична община, беше предоставена възможност на лицата, непосетени от преброител, да изпратят своите уникални преброителни кодове на електронен адрес codecensus2021@nsi.bg.

7. Приложение „Временно присъстващи лица“

За улесняване на процеса по преброяване на лицата, временно присъстващи в местата за настаняване към критичния момент на преброяването, НСИ разработи приложение „Временно присъстващи лица“ за събиране на данни от местата за настаняване за присъстващите лица към 0.00 ч. на 7.09.2021 година. От тази възможност се възползваха 669 юридически субекта с места за настаняване, като при 362 от тях данните бяха въведени онлайн, а при останалите 307 данните бяха подадени в прикачени файлове.

8. Преброяване на лицата, пребиваващи извън страната по поръчение на българската държава, нейните органи и организации, както и членовете на техните семейства

НСИ разработи приложение във връзка с преброяването на българските граждани, пребиваващи извън страната по поръчение на българската държава, нейните органи и организации, както и членовете на техните семейства.

Осигурени бяха всички необходими информационно-комуникационни предпоставки за подпомагане на гражданите, преброителите и контролорите в процеса на преброяване.

Х. МЕДИЙНА КАМПАНИЯ

1. Подготовка

Подготовката за дейностите по публичност и информация, свързани с Преброяване 2021, започна още през 2019 г., когато бяха приети Комуникационната стратегия, Планът за дейностите и Стратегията за комуникация по време на криза.

Тяхната основна цел беше да информират гражданите на страната за предстоящото преброяване и да ги мотивират да участват в преброителния процес. Неразделна част от стратегията беше изследователската програма, базирана на количествени и качествени социологически проучвания, които от една страна да измерят равнището на информираност в началото и края на кампанията и да станат основа за оценка на нейната ефективност, а от друга страна - да дадат възможност да се тестват вариантите за слоган и основни послания на кампанията. Планирани бяха и дейности за визуалната идентичност на Преброяване 2021.

През май 2019 г. беше обявен публичен конкурс за изработване на лого на Преброяване 2021, в който бяха поканени да участват всички ученици и студенти от художествените средни и висши училища в страната. Конкурсът спечели третокурсник в Художествената академия в гр. София. Логото символизира пясъчен часовник - знак, че времето изтича, малки сини кръгчета - хората и частиците информация, които се събират, отметка, която се свързва със задача, която вече си изпълнил.

Изработен беше брандбук с визии за основните материали на кампанията с основни цветове синьо и сиво.

През юни 2019 г. се проведеха 3 фокус групи, по време на които бяха тествани 27 идеи за слоган на кампанията, предоставени от Работната група по преброяването. От тях участниците в изследването откриха 9, а през ноември 2019 г. при провеждане на още три фокус групи беше окончателно избран и слоганът на Преброяване 2021 - **„Включи се, защото си важен“**.

Първоначалното изследване за равнището на информираност за същността на преброяването, как ще протече то, каква е целта му, беше проведено в края на 2019 г. от социологическа агенция „Алфа Рискъч“. Според доклада с резултатите: „Проведеното национално представително количествено проучване установява слаба обществена запознатост с Преброяване 2021. Едва 12% от българските граждани се интересуват от него или считат, че е налице достатъчно информация по въпроса. Мнозинството от пълнолетното население на страната (88%) заявяват, че не са информирани или не проявяват интерес към преброяването, 27% имат само най-обща представа за процеса, 45% декларират, че не са информирани, а 15% не изпитват никакво любопитство към Преброяване 2021“.

Това наложи и планирането и осъществяването на широкомащабна информационна кампания, в която да бъдат включени всички налични канали и възможности за партньорства. Планирани и реализирани бяха и поредица от обучения за експертите по връзки с обществеността от общините и за регионалните медии от Северна България - с акцент преброяването, както и за началниците на ОСИ и директорите на ТСБ - с акцент публично говорене и поведение пред камера. Планираните обучения за регионалните медии от Южна България, както и за националните медии, не се състояха поради ограниченията, свързани с епидемичната обстановка.

2. Основни партньорства в рамките на кампанията

Естествени партньори на НСИ в информационната кампания бяха обществените медии - БТА, БНТ и БНР. Генералният директор на БТА Кирил Вълчев беше представител на медиите в Централната комисия по преброяването, а самата агенция отразяваше последователно и обективно процеса, с БНТ и БНР бяха подписани споразумения за медийно партньорство, които осигуриха безплатни и/или преференциални излъчвания на изработените информационни видео- и аудиоклипове. Националното сдружение на общините в Република България подпомогна процеса с разпространение на материалите сред общините, като част от тях ги ползваха и публикуваха на интернет страниците си.

Значителна подкрепа кампанията получи и от общинските дружества - „Метрополитен“ ЕАД и Център за градска мобилност, които предоставиха безплатно площи за рекламни-информационни материали на основните станции в метрото и в метровлакчетата и на електронните спирки на столичния градски транспорт.

3. Обществени поръчки и договори

За нуждите на кампанията бяха проведени две обществени поръчки - за изработване на видеоклипове и банери, както и за медиашоп, който да обхване интернет медиите. Поръчката за видеоклипове беше спечелена от продуцентска къща „Иван Радев студио“, а за медиашопа - от агенция „Прайм тайм“. Преговорите за покупка на програмно време с телевизиите и

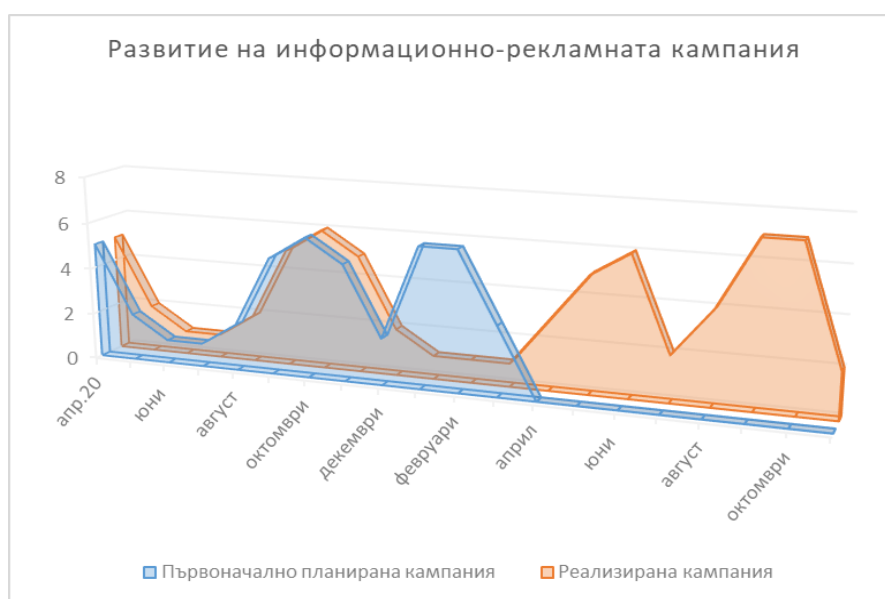
радиостанциите се водиха от екипа на НСИ и бяха сключвани директни договори. Външното брендиране е на стойност под минималния праг на обществените поръчки и беше договорено с двете фирми, които имат разрешен достъп до метрото в София, като площите за реклама бяха предоставени безвъзмездно.

4. Развитие на информационната кампания

Първоначално информационно-рекламната кампания за Преброяване 2021 (с изключение на пробното преброяване) беше планирана с два пика във времето: от 15 септември до 15 октомври 2020 г. - набиране на преброители и контрольори, и от 22 януари до 15 февруари 2021 г. - същинското преброяване - електронно и с преброители.

Новият пик на пандемията наложи отлагане във времето на Преброяване 2021 и смяна на критичния момент, като съгласно Решение на Министерския съвет процесът трябваше да започне на 7 септември и да приключи на 3 октомври 2021 година. Изместването на процеса с девет месеца и развитието на епидемичната обстановка наложиха допълнително набиране на преброители и контрольори (поради многото откази заради COVID-19), което естествено доведе до планиране и реализиране на още един етап от кампанията и до изместване на пика за същинското преброяване през септември - октомври 2021 година. Ниското равнище на електронно преброилите се през първата седмица на кампанията доведе до увеличаване на срока му и наложи спешно преработване на видео- и аудиоклиповете. Впоследствие Министерският съвет взе още едно решение - за удължаване на преброяването с преброители с една седмица - до 10 октомври, което също доведе до промени в медиапланирането. Новите три пика на кампанията бяха 15 септември - 16 ноември 2020 г., 25 май - 10 юни 2021 г. и 1 септември - 3 октомври 2021 година.

Фиг. 9. Развитие на информационно-рекламната кампания

5. Основни комуникационни канали

Развитието на пандемията от COVID-19 силно ограничи ползването на комуникацията „лице в лице“ чрез организиране на семинари, срещи, пресконференции и събития. Затова и основните канали на кампанията бяха от групата на „опосредстваните“. Те могат да бъдат разделени в две групи:

- 1) Канали за комуникация, в които пряк участник е екипът на НСИ:
 - Подпомагащ телефонен център;
 - Интернет страницата на НСИ;

- Интернет страницата на Преброяване 2021;
 - Профили на НСИ в социалните мрежи.
- 2) Канали за комуникация, при които има посредник:
- Интернет страници на общините;
 - Социални мрежи;
 - Електронни медии - телевизии и радиостанции;
 - Интернет медии;
 - Външна реклама - билбордове, транспаранти, плакати, стикери, лед екрани и т.н.

Повечето от посочените канали бяха използвани по време на цялата кампания, а останалата част - като например билбордовете и плакатите, само през определени етапи на информационната кампания.

3) Събития и пресконференции

Епидемичната обстановка позволи само в една част от кампанията - при второто набиране на преброители и контролори, да бъдат проведени поредица от срещи на ръководството и директорите на ТСБ с областни управители и кметове в част от големите градове в Северна и Южна България - Пловдив, Стара Загора, Велико Търново, Русе и Варна.

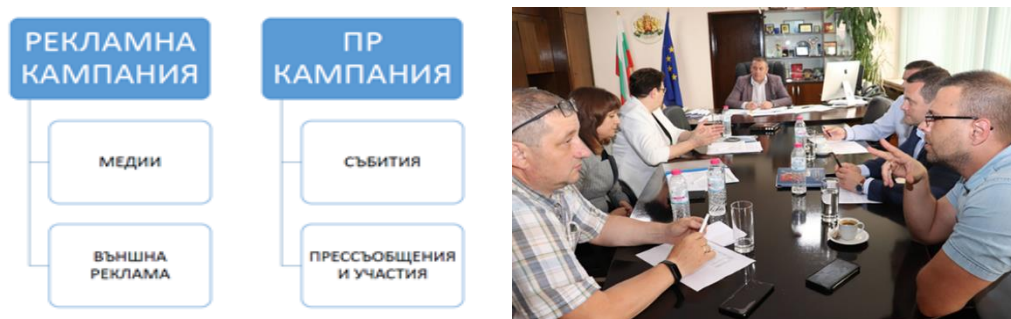
Поради ограниченията за цялата кампания бяха проведени едва три пресконференции за преброяването с националните медии. Екипът се постара да компенсира невъзможността за срещи на живо с медиите с организиране на интервюта и участия в различни телевизионни и радиоформати и с бърз отговор на всички въпроси, поставени от медиите.

Организирана беше и изложба за Преброяване 2021 на Моста на влюбените в София преди старта на преброяването, която впоследствие беше показана още във Варна, Русе и Пловдив.

6. Съставни части на кампанията

Условно кампанията може да бъде разделена на две съставни части - ПР кампания, или работа с медиите, и рекламна кампания, която включва разпространение на изработените видео-, аудио- и печатни информационни продукти. Носещата част на кампанията е работата с медиите - национални и регионални, а рекламата е по-скоро допълваща, тъй като смисълът ѝ е да показва нагледно елементите от процеса на преброяването, за който хората вече знаят, или пък, ако не знаят - да възбуди интереса им да потърсят повече информация.

Фиг. 10. Съставни части на кампанията

ПР кампания и работа с медиите

След приемането на Комуникационната стратегия на Преброяване 2021 беше утвърден механизъм за планиране на прессъобщения и участия на национално и регионално равнище и за връзка с комуникационния екип и колегите от ТСБ и ОСИ. Бяха набелязани регионалните медии с най-голямо покритие и гледаемост, към които беше насочена рекламната кампания. От гледна точка на ПР кампанията всички регионални медии влязоха в мейл листа, за да получават прессъобщенията, излъчвани за Преброяване 2021. Отделно от това всяко ТСБ и ОСИ продължи да изпраща съобщения до медиите с акцент върху данните за съответния регион.

Работа с медиите

В резултат на пряката работа с медиите и разпространяваната информация по време на трите пика на кампанията бяха публикувани **7 125 журналистически материала**. От тях 279 публикации са в периода 22.09.2020 г. - 31.10.2020 г. при първото набиране на преброители и контрольори; 277 публикации са в периода 27.05.2021г. - 12.06.2021 г. при второто набиране на преброители и контрольори; 6 569 публикации са в периода от 1.09.2021 г. - 10.10.2021 г. при същинското преброяване.

Ето как изглежда в числа **същинската кампания от 1 септември до 10 октомври 2021 година:**

- Работна закуска с националните медии непосредствено преди старта на Преброяване 2021;
- 34 прессъобщения, подготвени и разпространени от ПР екипа на НСИ;
- 49 интервюта с ръководството и експерти от НСИ;
- 6 222 от всички публикации са били публикувани в информационни интернет сайтове;
- 257 публикации има в печатни издания, като 109 от тях са в регионални вестници, а 148 са публикувани в национални вестници и списания;
- 65 информационни материала е имало в трите национални телевизии с ефирно и кабелно покритие - БНТ, БТВ и Нова телевизия, като 13 от тях са били в информационни предавания извън новините;
- 25 информационни материала е имало в ефира на БНР и Дарик радио (не се включва повторението на една новина в различните емисии през деня).

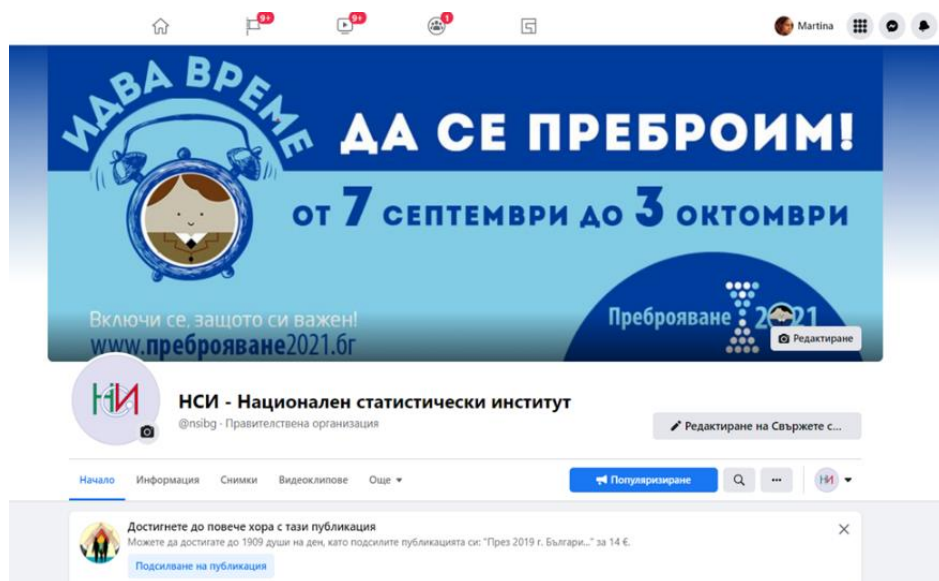
Повече от половината информационни материали в медиите са публикувани в периода 1 - 18 септември. Това е и най-наситеният период като публикации и участия на експерти от НСИ в медиите. В периода 1 - 30 септември е имало само 4 дни без участие на представител на НСИ в национален ефир - телевизии и радиостанции. В този период няма ден без публикации.

Линкове към всичките 34 прессъобщения са публикувани на фейсбук страницата на НСИ.

В периода на подготовка и популяризиране на Преброяване 2021 **броят на последователите на фейсбук страницата на НСИ почти се утрои**. През септември 2020 г. те са били 4 000, а

към края на октомври са вече над 10 000 души. (Разбира се, това се дължи и на платената рекламна кампания.)

Фиг. 11. Фейсбук страница на НСИ

За периода от 1 септември до 10 октомври бяха написани **над 3 500 коментара и над 1 000 съобщения в месинджър**. Комуникационният екип на НСИ отговаряше активно и на коментари под репортажи за Преброяване 2021, публикувани във фейсбук страниците на трите национални телевизии. Информация за преброяването беше публикувана и активно комуникирана и във фейсбук групи на различни градове и столични райони, както и в големи групи по интереси - например на родители на деца в училища и детски градини на територията на гр. София.

Рекламна кампания

Рекламата като част от комуникационната кампания следваше основните ѝ етапи, като на практика бяха осъществени три рекламни кампании - през есента на 2020 г. за набиране на преброители, в началото на лятото на 2021 г. за донабиране на преброители и през есента на 2021 г. по време на същинското преброяване. Заради високата стойност на рекламата, особено на телевизионната реклама, най-наситена рекламна кампания имаше в периода 1 - 30 септември 2021 година. Въпреки огромните отстъпки и бонусни излъчвания, дадени от трите национални телевизии, общата стойност на закупеното телевизионно програмно време в национален ефир е 277 440 лв. с ДДС.

За цялата кампания беше подбран следният **рекламен микс** - телевизионна реклама, радио-реклама, интернет реклама, реклама в социалните медии и външна реклама. Целта беше да бъдат обхванати различните възрастови аудитории - младите до 29 години предимно чрез интернет рекламата и рекламата в социалните медии, както и аудиториите на възраст 18 - 49, 25 - 54 и 55+ години чрез телевизионната реклама, радиорекламата и външната реклама.

За целите на кампанията в електронните и интернет медии бяха изработени следните видео- и аудиопродукти, които бяха предоставяни за излъчване от различните национални и регионални медии:

- Телевизионна шапка за предавания - 5 секунди;
- Анимирани видеоклипове с продължителност 30 сек. - 5 броя;
- Анимирани видеоклипове с продължителност 1 минута - 3 броя;
- Информационно-анимационен филм с продължителност 3 минути - 1 брой;

- Видеоинструкция как се попълва електронната карта за интернет сайта;
- Видеоинструкция за отличителните знаци на преброителите за интернет сайта;
- Анимирани и стационарни банери в различни формати;
- Аудиоклипове за различните етапи на процеса с продължителност 30 сек. - 4 броя.

Реклама, на първо място, беше предвидена в медийните партньори на Преброяване 2021 - обществените медии. БТА качи изцяло безвъзмездно предоставените от НСИ банери по време на кампанията. БНТ и БНР предложиха специални тарифи или преференциални условия за обществени каузи като преброяването.

В рекламната кампания бяха включени и частните национални телевизии – БТВ и Нова ТВ, тъй като са основни информационни канали в България заради големия си обхват и националния си лиценз.

Радиорекламата беше пусната в информационните лидери сред радиостанциите – БНР, „Дарик радио“ и радио „Фокус“, както и в радиостанции, лидери в музикалното и забавни съдържание - „Веселина“, „Витоша“, „The Voice“, „Magic FM“, „Njoy“

Рекламата беше разпределена както във водещи национални медии, така и в регионални. Те бяха подбрани по два критерия. От една страна комуникационният екип попита териториалните статистически бюра кои са популярните сред местното население медии, като бяха предпочетени медии, с които вече има изградени отношения. Вторият критерий беше териториален. Във втората кампания (25.05.2021 г. - 10.06.2021 г.) бяха включени медии само в областите, в които имаше недостиг на преброители над определен процент. За третата кампания (19.08.2021 г. - 3.10.2021 г.) бяха включени медии с по-широк териториален обхват (разпространяват се в повече от една област).

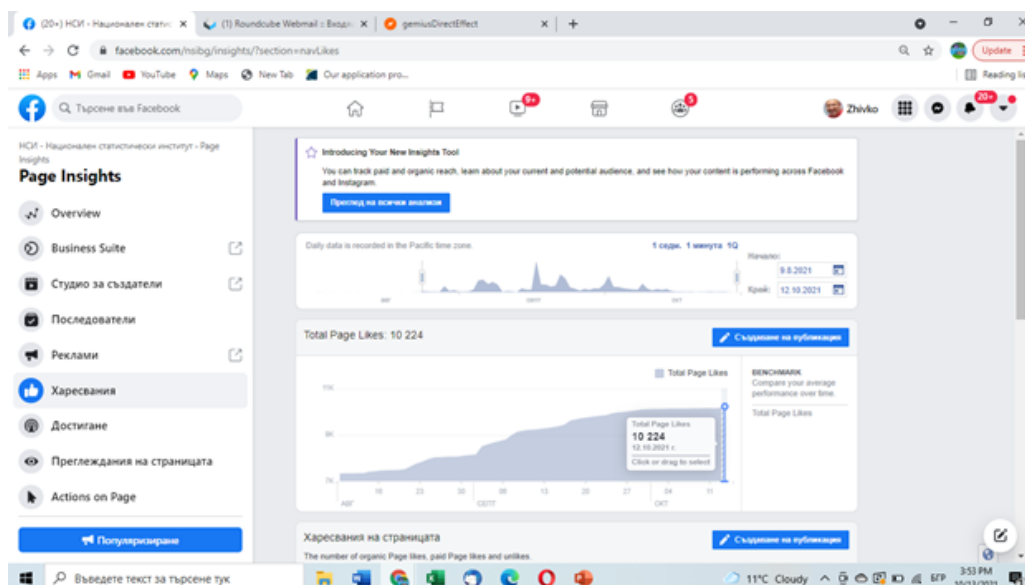
С всички тези медии комуникационният екип на НСИ проведе индивидуални преговори за закупуване на програмно време с цел постигане на оптимално съотношение ефективност - цена.

Рекламата в интернет медии беше предмет на обществена поръчка, спечелена от медиашоп „Прайм тайм“. Рекламни банери бяха поставени във водещи национални и регионални онлайн издания, като бяха позиционирани основно на началната страница (home page) при оптимизирано съотношение между мобилните и десктоп версиите на избраните онлайн медии.

В първоначалния договор за кампанията в интернет бяха предвидени два основни пика на кампанията и междинна подгрываща кампания. Заради отлагането на преброяването и допълнителната кампания за донабиране на преброители се наложи междинната подгрываща кампания да се преобразува в кампания за донабиране на преброители. Становището на юридическия отдел на НСИ беше, че договорът не можеше да бъде анексиран, въпреки форсмажорните обстоятелства, за да не бъде надскочен прагът на обществената поръчка. Вследствие на това трите по-дълги вълни на интернет рекламната кампания бяха произведени на стойността на първоначално предвидените две вълни.

В рамките на същата обществена поръчка беше развита и **стратегия за покритие в социалните мрежи**. Бяха набелязани Фейсбук и Инстаграм, като основни канали там бяха институционалните профили на НСИ. За трите вълни на кампанията бяха изготвени постинг планове, като при планирането бяха взети предвид подадените от НСИ примерни теми за изготвяне на ПР материали, визии с общата идентичност на кампанията, както и други планирани дейности във връзка с подготовката на преброяването. Съдържанието, свързано с Преброяване 2021, беше подсилвано и в трите вълни на кампанията, като по време на същинската кампания беше подсилвана и цялата фейсбук страница на НСИ.

Фиг. 12. Фейсбук страница на НСИ

На Youtube канала на НСИ, във Фейсбук и Инстаграм бяха качени всички видеоклипове, излъчвани по телевизията, както и техни разширени варианти.

Не на последно място в рамките на рекламния микс беше предвидена и **външна реклама**. Бяха изработени транспаранти, поставени на сградата на ЦУ, билбордове, които бяха поставени на ключови локации в някои от градовете - предимно за да подпомогнат кампанията по донабиране на преброители, ролбанери, плакати за същинското преброяване, разпространени към ТСБ. Трябва да се отбележат и добри практики за излъчване на рекламно съдържание на лед екрани във Варна и Благоевград по време на същинското преброяване. Беше предвидено и раздаване на листовки, което обаче не беше реализирано, тъй като заради пандемията от COVID-19 хората промениха нагласите си и отказват за докосват реклама на физически носители.

За външната реклама ключово се оказа и партньорството с местните власти. В столицата благодарение на санкция от страна на Столичната община НСИ успя да използва безвъзмездно или само на цената на производството на материали, но без наем, редица рекламни площи. За първи път по наша инициатива за рекламни съобщения беше използвана мрежата от електронни екрани по спирките на градския транспорт със съдействието на Центъра за градска мобилност. Благодарение на Столичния метрополитен бяха брандирани основните три спирки на столичното метро, като бяха сложени големи подови стикери, кутии и плакати, бяха брандирани стълбите, парапетите, както и стотици вагони на метроваковете. В платена форма за програмно време, както и безвъзмездно, бяха излъчвани информационни клипове за Преброяване 2021 на екраните по всички метростанции в столицата. Община Русе осигури безвъзмездно общински рекламни площи за поставяне на билбордове.

Фиг. 13. Външна реклама

Бяха произведени годишни рекламни материали (тефтери, календари, торбички и химикалки) с общата визуална идентичност на кампанията, които бяха предоставени на различни заинтересовани страни. - партньорски институции, академична общност и медии.

Ето и обобщена статистика за рекламата в рамките на трите рекламни кампании:

При първата кампания по набиране на преброители и контрольори между 15 септември и 16 ноември 2020 г. бяха излъчени:

- 22 ТВ информационни спота в ефира на БНТ (според рейтингите са видени от 2 040 810 души);
- 615 радиореклами по БНР, „Дарик радио“, радиоверига „Фокус“, радио „Njoy“;
- В сайтовете на 14 национални и регионални медии бяха качени рекламни банери и информационно съдържание, като бяха реализирани над 1 496 366 импресии и 2 280 клика към сайта census2021.bg;
- Каченият в YouTube рекламен клип е изгледан 11 000 пъти;
- Постовете във Фейсбук, посветени на преброяването, достигнаха до над 82 000 потребители;
- С подкрепата на Столичната община съобщения за набирането на преброители течаха на електронните табла на спирките за градски транспорт в София, както и беше излъчена реклама на телевизорите в метрото.

Между 25 май и 10 юни 2021 г., или през втория етап от набирането на преброители, бяха излъчени:

- 15 ТВ клипа в ефира на БНТ (достигнали до 1 321 100 зрители);
- 221 ТВ клипа по регионалните телевизии Скат+, Кис 13, Фотон К, Пловдивската телевизия „Тракия“, Средногорие ТВ, както и 210 излъчвания по телевизията в столичното метро;
- 446 пъти беше излъчен радиоклипът в регионалните ефири на БНР, „Дарик радио“, както и в националния ефир на радио „Веселина“;
- Отново съобщения за набирането на преброители течаха на електронните табла на спирките за градски транспорт в София;
- Бяха качени 16 билборда в София, Пловдив и Варна;
- Бяха поставени 120 стикера във влакчетата в столичното метро. Бяха качени и 67 рекламни рамки по спирките на метрото;
- Бяха поставени банери в сайтовете на 5 национални и 4 регионални медии, през които бяха реализирани 1 782 696 импресии;
- Публикуваните във Фейсбук постове достигнаха до 130 300 потребители. Бяха организирани 1 национална и 5 регионални пресконференции.

Между 19 август и 3 октомври 2021 г., или по време на същинското Преброяване 2021, бяха реализирани:

- 61 излъчвания на ТВ клипове в ефира на БНТ (достигнали до 2 036 541 зрители);
- 100 излъчвания на ТВ клипове в ефира на „Нова ТВ“, Diema, Diema Family, Kino NOVA, Nova Sport (достигнали до 3 616 779 зрители);
- 32 излъчвания на ТВ клипове в ефира на БТВ (достигнали до 4 577 500 зрители);
- 664 ТВ клипове по регионалните телевизии „Скат+“, „Кис 13“, „Евроком Царевец“, телевизия „Дартс“, телевизия „Етв“, „Зетра ТВ“, телевизия „Кабел Сат Запад“, телевизия „RM Channel“, телевизия „Стара Загора“, 250 обяви в ефира на „Евроком Царевец“ и „Кабел Сат Запад“, както и 210 излъчвания по телевизията в столичното метро (общо 41 790 излъчвания на всички екрани на всички метростанции);
- 769 пъти излъчвания на радиоклипове в ефира на „Хоризонт“ и „Христо Ботев“, „Дарик радио“, радиOVERига „Фокус“, „Njoy“, „Веселина“, „Витоша“, „The Voice“, „Magic FM“, както и 305 излъчвания в регионалните радиа „Зетра“ и „999“;
- Бяха поставени банери в сайтовете на 10 национални и 6 регионални медии, през които бяха реализирани 3 164 240 импресии;
- Публикуваните във Фейсбук постове достигнаха до 538 161 потребители;
- Качените в YouTube видеоклипове за Преброяване 2021 бяха изгледани 74 500 пъти;
- Отново съобщения за набирането на преброители течаха на електронните табла на спирките за градски транспорт в София;
- Електронни екрани на ЛАРГО МОЛ - Благоевград, ТСБ - Североизток и централната ЖП гара Варна;
- За периода постоянно имаше 120 стикера във влакчетата в столичното метро и 67 рекламни рамки по спирките на метрото, като при смяната на датите бяха подменени визии на 60 стикера във влакчетата и 20 метрорамки;
- Бяха брендираны ескалатори, травелатори, стълби, подове и парапети на метростанции Сердика, Орлов мост - СУ „Св. Климент Охридски“ и НДК;
- Билборд на вход - изход на гр. Русе и седем транспаранта в гр. Русе.

7. Резултати от комуникационната кампания

За измерване на резултатите и ефективността на комуникационната кампания беше осъществено национално представително социологическо проучване, като голяма част от въпросите бяха идентични с тези от проведеното в края на 2019 година. Целта беше да се измери ефектът от осъществените дейности.

Във фиг. 13 са показани данните за равнището на информираност преди и след комуникационната кампания.

Фиг. 14. Равнище на информираност

Графиката показва, че ако в края на 2019 г. едва 12% от хората са преценили, че има достатъчно информация за преброяването, то в края на кампанията те вече са 72.3%. Рязко спада броят на хората, които твърдят, че са се интересували, но не са намерили достатъчно информация - от 45 на 3.1%. Данните сочат, че кампанията е била достатъчно наситена, комуникационните канали са избрани правилно и съответстват на целевите групи, както и че информацията е стигнала до тях. Относително еднакъв се запазва делът на хората, които заявяват, че изобщо не се интересуват и не търсят информация за преброяването.

Като **най-предпочитан канал** по време на преброяването се очертава **телевизията**, която е посочена от 76.3% от анкетираните. Следват интернет сайтовете - 22.5%, като третото място се държи от **интернет страницата на НСИ** - 19.8%. Това е и **единственият канал, който като източник за информация е надхвърлил значително очакванията на потребителите.**

Фиг. 15. Предпочитани информационни канали

За съжаление, постигнатото високо равнище на информираност не доведе до действие - резултатите показват по-нисък брой на преброилите се електронно от очакваното преди старта на процеса. Това се дължи основно на общото недоверие на хората в институциите и усложнената политическа обстановка с провеждането на три избора за парламент и един за президент в една година.

Фиг. 16. Как оценявате работата на институциите, които имат отношение към преброяването

Що се отнася до нагласите на населението спрямо ползите от преброяването, те също са повлияни от общото отношение към институциите у нас. Докато в края на 2019 г. 42% от хората смятат, че в резултат на преброяването българите ще придобият по-голяма увереност,

че политиките в страната ще се правят въз основа на достоверна и актуална информация в различните сфери, то през ноември 2021 г. на това мнение са 34%. За сметка на това с 10% са се увеличили скептиците - хората, които не вярват, че преброяването ще постигне такъв резултат.

Фиг. 17. Доверие в официалната статистика

Комуникационната кампания на Преброяване 2021 получи и признанието на професионалната общност - на специалистите по комуникация. Първа награда в категория „Комуникационен проект в публичния сектор“ в конкурса ПР приз 2022 г. беше присъдена на екипа на НСИ за комуникирането на най-голямото статистическо проучване в страната. Журито на конкурса беше съставено от ПР-практици и университетски преподаватели, някои от които и ръководители на професионални организации, а в конкурса участваха 78 комуникационни проекта, разпределени в 15 категории.

XI. РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ПУБЛИКУВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРЕБРОЯВАНЕ 2021

Националният статистически институт запознава обществеността с резултатите от преброяването чрез средствата за масово осведомяване, интернет страницата си, собствени публикации или по друг подходящ начин, като гарантира равенство на достъпа съобразно принципа „безпристрастност“, заложен в Регламент (ЕО) № 223/2009.

Резултатите от Преброяване 2021, включени в Списъка на стандартните статистически показатели, се разпространяват чрез:

- официалната интернет страница на НСИ;
- официални печатни и електронни издания на НСИ;
- популярни материали за широк кръг потребители (прессъобщения, брошури и др.);
- специализирани издания за резултати от проведените извадкови изследвания;
- предоставяне на данни във вид на статистически таблици по заявки на потребителите.

Резултатите от преброяването се предоставят на Европейската комисия (Евростат), както следва:

- до 31 декември 2022 г. валидирани агрегирани данни и метаданни за общия брой на населението, разпределен върху мрежа от 1 км²;
- до 31 март 2024 г. валидирани агрегирани данни и метаданни в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/712 на Комисията за определяне на референтната година и Програмата за статистическите данни и за метаданните за преброяването на населението и жилищния фонд, както е предвидено в Регламент (ЕО) № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета.

Националният статистически институт разработи график за разпространение на резултатите от преброяването.

График за публикуване на данните от Преброяване 2021

Данни	Теми	Месец, година
Население	Демографски характеристики – пол, възраст, гражданство, страна на раждане,	Октомври, 2022
Население	Социално-икономически характеристики – степен на завършено образование, икономическа активност	Октомври, 2022
Население	Етнокултурни характеристики – етническа принадлежност, вероизповедание, майчин език, религиозност	Ноември, 2022
Население	Миграция – вътрешна миграция, имигранти, местонамиране на работното място	Ноември, 2022
Население	Здравен статус	Декември, 2022
Контролни преброявания	Оценка на точността на регистрацията на събраните по време на преброяването данни Оценка на пълнотата на обхвата	Ноември, 2022

Раждаемост и репродуктивно поведение на населението	Разпределение на анкетираните лица по основни демографски и социално-икономически характеристики Репродуктивни модели на българското семейство	Декември, 2022
Миграция и миграционно поведение на населението	Разпределение на анкетираните лица по основни демографски и социално-икономически характеристики Миграционни групи. Потенциални мигранти	Декември, 2022
Население	Геопространствени данни – общ брой на населението Координатна мрежа (пространствена резолюция - 1 кв. км.)	Януари, 2023
Жилищни сгради	Местонамиране, вид, материал, наличие на асансьор, година на построяване, етажност, наличие на обекти, които се използват за нежилищни цели	Януари, 2023
Жилища	Основни характеристики на жилищата	Януари, 2023
Жилищни условия на населението	Обитавани жилища основни характеристики, материална осигуреност и услуги, използвани от домакинствата.	Февруари, 2023
Домакинства	Основни характеристики на домакинствата в страната – местоживее, вид и размер на домакинствата, брой на децата, колективни домакинства	Февруари, 2023
Семейства	Основни характеристики на семействата в страната – местоживее, вид и размер на семейството, брой на децата	Февруари, 2023

XII. ПОВЕРИТЕЛНОСТ НА ДАННИТЕ И ОПАЗВАНЕ НА ТАЙНАТА

В съответствие с чл. 39 от ЗПНЖФ2021 събираните по време на преброяването индивидуални данни са статистическа тайна и могат да се използват само за статистически цели.

Индивидуалните данни, получени за целите на преброяването, не могат да се ползват като доказателства пред органите на изпълнителната и съдебната власт.

Лицата, заети с подготовката и провеждането на преброяването, включително лицата, заети с въвеждането и обработката на данни, не могат да разгласяват или да предоставят индивидуални или обобщени данни, получени по време на преброяването.

Националният статистически институт осигурява опазване на индивидуалните данни, като предприема необходимите организационни и технически мерки.

С оглед обществената значимост на данните, Националният статистически институт няма да приложи метод за анонимизиране на данните от Преброяване 2021. За минимизиране на риска от непряко разкриване на поверителни данни, ще бъдат приложени правила за оповестяване на данните на различни териториални нива и по различни показатели от Правилника за разпространение на статистически продукти и услуги и Списъка на стандартните статистически показатели.

Субектът на лични данни, събирани и обработвани при преброяването, не може да се ползва от правата по чл. 15, 16, 18 и 21 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (ОВ, L 119/1 от 4 май 2016 г.).

XIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Разпространението на COVID-19 и епидемичната обстановка в страната имаха голямо негативно влияние върху цялостния процес на подготовка, организация и провеждане на Преброяване 2021. Поредицата от парламентарни избори и изборите за президент през 2021 г. също оказаха съществено влияние върху процеса.

Промяната на критичния момент и периода за провеждане на преброяването постави НСИ в ситуация да провежда работа на терен в края на летния сезон и в период с голямо движение на хора. Паралелното провеждане на електронното преброяване и преброяването с преброител създаде допълнителни организационни проблеми, вкл. проблеми с мотивирането на преброителите и увеличаване на отказите от тяхна страна.

Планирането на всички ресурси - финансови, преброителни материали, преброители и контролори, беше направено при прогноза за най-малко 50% електронно преброени. Ниският дял на електронно преброените предизвика вълна от негативни последици - недостиг на преброители, недостиг на материали, спешни корекции в разпределението на бюджета, както и удължаване на срока на обработка и представяне на резултатите от преброяването.

Преброяването на териториите с компактно малцинствено население стартира с проблеми в тези територии в цялата страна. Преброяването беше извършено с помощта на здравни и образователни медиатори, учители от училищата в кварталите, социални работници на общинските администрации или други разпознаваеми от общността лица. Въпреки това някои фактори като: недоверието, неразбирането и страховете сред населението, в комбинация с липсата на достъпна информация, както и ниското образователно ниво затрудниха максимално провеждането на преброяването.

Сътрудничеството с общините и регионалните структури на централната власт беше на високо ниво. Общинските преброителни комисии направиха всичко възможно да подсилят организационно процеса на преброяване.

Органите на централната и местна власт на управление предоставиха необходимите за целите на преброяването индивидуални данни от поддържаните от тях регистри/бази данни. Въпреки това използването на данни от регистри продължава да бъде предизвикателство. Липсата на единни класификации и идентификатори, особено по отношение на адреса затруднява използването и обвързването на данни.

Провеждането на традиционно преброяване е комплексна и твърде скъпа задача от гледна точка на организация, провеждане и осигуряване на финансов и човешки ресурс. Създаването на предпоставки за оперативна съвместимост на наличните в страната административни регистри и бази данни, е задължително условие за преминаване от традиционни преброявания към преброявания, базирани на административни източници, както и за редуциране на разходите, осигурявани от държавния бюджет.

